

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Capriviho pruh jako specifická politicko-
geografická jednotka Namibie**

Lucie Baborová

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Capriviho pruh jako specifická politicko-
geografická jednotka Namibie**

Lucie Baborová

Vedoucí práce:

PhDr. Linda Piknerová, Ph.D

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen
uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Ráda bych tímto poděkovala své vedoucí bakalářské práce PhDr. Lindě Piknerové, Ph.D. za odbornou spolupráci, cenné rady, ochotu a čas, který mi věnovala. Poděkování si rovněž zaslouží má rodina a přátelé, jež jsou mi věrnou psychickou oporou.

Obsah

1	ÚVOD	7
2	CAPRIVIHO PRUH Z HLEDISKA POLITICKÉ GEOGRAFIE... 11	
	2.1 Obecné informace.....	11
	2.2 Tvar území	12
	2.3 Hranice.....	14
	2.4 Využití.....	16
	2.4.1 Využití území Capriviho pruhu v prekoloniálním a koloniálním období	17
	2.4.2 Současný boom	18
	2.4.3 Přírodní bohatství a turismus.....	20
3	HISTORIE.....	22
	3.1 Berlínská konference a „závod o Afriku“	22
	3.2 Helgolanská smlouva a vznik Capriviho pruhu.....	25
	3.3 Německá správa.....	26
	3.4 Konec Německé jihozápadní Afriky.....	29
	3.5 Vývoj po První světové válce a jihoafrická správa.....	30
	3.6 Válka za nezávislost.....	35
	3.6.1 Capriviho pruh ve válce za nezávislost Namibie	37
	3.7 Vývoj po získání nezávislosti.....	38
4	SEPARATISMUS	39

4.1 Etnické skupiny a jejich vztahy.....	39
4.2 Vývoj politické moci tradičních vůdců.....	41
4.3 Politické strany a hnutí bojující za osvobození Capriviho pruhu	44
4.4 Útok caprivijských separatistů a politická situace po nezávislosti	45
5 ZÁVĚR	47
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	50
7 SEZNAM ZKRATEK.....	55
8 RESUMÉ	56
9 PŘÍLOHY	58

1 ÚVOD

Capriiviho pruh, geografická anomálie v podobě 450 km dlouhého pásma území na severovýchodě africké Namibie, je velmi specifickou jednotkou z geografického i politického hlediska. Toto území je spojeno s pozoruhodnou historií, zajímavým strategickým postavením a také se separatismem, vyskytujícím se v této části Namibie již po několik desítek let.

V této bakalářské práci, jakožto případové studii Capriiviho pruhu coby specifické politicko-geografické jednotky, se budeme zabývat všemi těmito významnými aspekty této části Namibie. Detailně rozebereme Capriiviho pruh z hlediska politické geografie, přiblížíme si vznik a historii tohoto území, které bylo po většinu své existence pod nadvládou jiných státních celků, což bylo klíčové jak pro samotný vznik Capriiviho pruhu, tak i pro následný vývoj a současnost, včetně nynějších separatistických tendencí.

Cílem této bakalářské práce pak bude analyzovat specifickou roli Capriiviho pruhu v rámci Namibie, jeho strategické postavení, historický vývoj a separatistické tendence. Kolonialismus podle mého názoru velice úzce souvisí s nynějším separatismem, a proto se v této práci budeme snažit potvrdit či vyvrátit tezi, že je to právě německá koloniální minulost Capriiviho pruhu, která je jádrem v této oblasti přítomného separatismu. Důkazem souvislosti je i nedávná změna názvu administrativního regionu Caprivi na region Zambezi, jíž se Namibie chce oprostit od své traumatické koloniální minulosti, kterou název Capriiviho pruh zjevně připomínal (Smith 2013). Území totiž bylo pojmenováno po německém kancléři Leo von Caprivim, jenž byl v úřadu v době vzniku Capriiviho pruhu (Fisch 1999a: 12).

V první části práce využijeme teorii oboru politická geografie, s jejíž pomocí budeme definovat toto území a jeho strategické postavení v historii i současnosti. Shrňeme si základní údaje Capriiviho pruhu i Namibie jako celku a

budeme se detailněji věnovat tvaru území, jeho hranicím a poloze této provincie, která je klíčová pro jeho využití. To se za dobu existence Capriviho pruhu měnilo. My se zde zaměříme jak na jeho původní poslání, kterým bylo zajistit přístup k řece Zambezi a k přírodním zdrojům, tak na funkci Capriviho pruhu jakožto koridoru při válečných konfliktech. Stranou zájmu nezůstane ani současné využití území jako významného centra obchodu a se svou zachovalou přírodou také jako cíle ekoturistiky.

Historie tohoto území, podobně jako historie všech afrických států, je poznamenána obdobím evropského kolonialismu, jehož prostřednictvím si tehdejší velmoci zajišťovaly prestiž i suroviny (Klíma 2009: 28). V případě Capriviho pruhu se jedná zejména o kolonialismus německý, v němž bychom také hledali kořeny vzniku tohoto území. Významnou roli při genezi tohoto výběžku sehrála řeka Zambezi, protékající napříč jižní Afrikou a tvořící severní hranici mezi Namibií, Botswanou a Zimbabwe. Ta měla Německu zajistit přístup k východní části kontinentu a byla hlavním důvodem, proč Německo o tento pruh území usilovalo, nehledě na to, že jeho připojení k Německé jihozápadní Africe nebralo ohledy na rozložení etnických skupin (Fisch 1999b: 7–8). Připojením této oblasti k Německé jihozápadní Africe zde však německá angažovanost poklesla, na rozdíl od zbytku kolonie, kde německý kolonialismus představoval dlouhá léta krvavých bojů předcházejících konsolidaci Německé jihozápadní Afriky. Výraznou érou v rámci celé kolonie byla však jihoafrická nadvláda, která zemi sužovala od první světové války až po její nezávislost v roce 1990.

V druhé části práce se tedy budeme věnovat historii Capriviho pruhu, především právě období německého kolonialismu a okolnostem jeho vzniku, ale také době nadvlády Jihoafrické unie (později republiky) a postupné cestě k nezávislosti Namibie. Zmíníme se o některých zásadních událostech, jakými byly například Berlínská konference, podepsání Helgolandské smlouvy mezi Německem a Británií či válka za nezávislost Namibie.

Pro Capriviho pruh, jako i pro celou Namibii, je příznačný výskyt mnoha etnických skupin a stále vysoká relevance tradičních autorit, jejichž vzájemné vztahy i vztahy s namibijskou vládou byly vždy zdrojem problémů, které ve druhé polovině 20. století vyvrcholily v separatistických tendencích v rámci Capriviho pruhu a v pokus o secesi tohoto území od zbytku Namibie. Kořeny těchto snach o odtržení bychom mohli hledat už v německém koloniálním období (Klíma 2009: 44). Ve třetí části tedy navážeme na historický pohled a shrneme si, jak se vyvíjel vztah vládních elit na území dnešní Namibie s jednotlivými etniky a jejich vůdci. Zaměříme se na politickou situaci po nezávislosti Namibie a zmíníme se o stranách či skupinách bojujících za odtržení Capriviho pruhu a o událostech kolem útoku separatistů v srpnu roku 1999.

V závěru práce si přiblížíme názory caprivijského obyvatelstva na případné odtržení tohoto území a pokusíme se nastínit postavení Capriviho pruhu do budoucna. Zhodnotíme též, do jaké míry se nám podařilo potvrdit tezi a zdali je tedy koloniální minulost tohoto území skutečným základem problémů týkajících se současných separatistických tendencí.

V české literatuře na téma Capriviho pruh nenajdeme téměř žádné zdroje, proto jsem ve své práci čerpala hlavně ze zdrojů anglických. Vedle několika monografií a vědeckých článků věnujících se samotnému Capriviho pruhu, však existuje slušný počet publikací o německých koloniálních aktivitách na území dnešní Namibie a o historii Namibie obecně, a to i v jazyce českém. Zde bychom určitě měli vyzdvihnout profesora Jana Klímu, jenž se ve své publikaci *Namibie* věnuje historii této země od prekoloniálního období až po její nezávislost. V knize *Pod německou vlajkou* pak pojednává o německém kolonialismu vůbec. Ze zahraničních autorů musíme zmínit německého afrikanistu Wolfganga Zelleru, který v publikaci s názvem *Interests and socio-economic development in the Caprivi Region from a historical perspective* podává užitečný přehled o

celkovém vývoji Capriviho pruhu a vedle toho se v dalších člancích věnuje i konkrétnějším tématům.

Problémem literatury na téma Capriviho pruh je však neaktuálnost těchto publikací, většina z nich byla vydána před rokem 2000 a většina se věnuje spíše historickému vývoji nežli situaci po nezávislosti. Vytkla bych také lehkou nepřesnost údajů, kdy se například některé letopočty v rámci několika publikací mírně liší.

2 CAPRIVIHO PRUH Z HLEDISKA POLITICKÉ GEOGRAFIE

2.1 Obecné informace

Capriviho pruh je již na první pohled jednou z nejméně výraznějších politicko-geografických anomálií v rámci celé Afriky. Pás území dlouhý cca 450 km dlouhý a místy jen 40 km široký na severovýchodě Namibijské republiky tvoří svou rozlohou přibližně 20 000 km² necelá 2,5 % z celkové rozlohy této země (Zeller 2000: 4). Po změnách regionálních hranic v roce 1998 byla část Capriviho pruhu přiřazena k regionu Kavango, jenž se v roce 2013 dále rozdělil na západní a východní část (viz příloha č. 1). Nyní se tedy na území Capriviho pruhu vyskytují dvě z celkových čtrnácti administrativních jednotek – region Zambezi (dříve Caprivi) a část regionu Východní Kavango (Nakale 2013).

Před posledním pozměněním regionálních hranic žilo v oblasti Capriviho pruhu přibližně 110 000 lidí (Zeller 2000: 9). Samotný region Zambezi má v současné době kolem 90 000 obyvatel, což je něco málo přes 4 % celkového počtu obyvatel Namibie (Namibia Statistics Agency 2012: 7). Hlavním a nejvíce osídleným městem s téměř 30 000 obyvateli je Katima Mulilo ležící na řece Zambezi. Toto město je střetem mnoha kultur a jazyků, především díky blízkosti zambijské hranice a díky komplikované historii celého Capriviho pruhu (Katima Mulilo Town Council 2013).

Na rozdíl od zbytku Namibie, kde většinu obyvatel tvoří etnikum Ovambů, etnické skupiny vyskytující se ve východní části Capriviho pruhu jsou především skupiny Subija, Fwe a Jeji, příslušníci jazykové skupiny Loziů, které žijí i na jihovýchodě Angoly, v severní části Botswany a na jihozápadě Zambie. V západní části Capriviho pruhu bychom potom našli skupiny Mbukušů, Khoikhoiů a Sanů (Zeller 2000: 9–10). Úředním jazykem v celé Namibii je angličtina, ale ovládá ji přibližně jen 7 % obyvatelstva, 60 % pak hovoří

afrikánštinou a 32 % obyvatel němčinou. Co se týče náboženství, křesťanskou víru vyznává asi 80–90 % populace (Klíma 2009: 107).

Unikátnost a významnost Capriviho pruhu spočívá především v následujících skutečnostech. Zprvė toto území hraničí se třemi africkými zeměmi – Angolou, Zambií a Botswanou – a jen necelých 100 metrů ho dělí od hranic Zimbabwe (Caprivi Freedom 2005). Dostupnost do sousedních zemí je tedy relativně snadná, zvláště po výstavbě Transcaprivijské dálnice, o níž budeme ještě hovořit. Především však tato skutečnost činí Capriviho pruh klíčovým pro napojení Namibie na vnitrozemí jižní Afriky a žádaným pro různé obchodní aktivity. Na druhou stranu je to ale i výzva bezpečnosti tohoto regionu, jelikož, jak se ukázalo v minulosti, toto území nachází využití jakožto koridor při vojenských konfliktech (Stanley 2002: 369).

Zadruhé se zde vyskytují čtyři řeky – Chobe, Kwando, Linyanti, Zambezi – a významná je také přítomnost národních parků a fauny a flory obecně. Díky tomu je Capriviho pruh důležitý pro zemědělství a také oblíbeným cílem ekoturistiky. Bohužel je však toto přírodní bohatství zároveň také lákadlem pro pytláky (Mulonga 2003: 3).

V celé Namibii se vyskytuje celkem 20 národních parků (viz příloha č. 2), z toho čtyři v oblasti Capriviho pruhu – Bwabwata, Mamili, Mudumu a Mahango (Ministry of Environment and Tourism 2010: 17). Národní parky a státní lesy tak pokrývají dohromady asi 40 % celého území Capriviho pruhu (Zeller 2000: 6).

2.2 Tvar území

V politické geografii rozlišujeme pět základních tvarů území, a sice kompaktní, prodloužené, rozeklané, fragmentované a perforované. Stejně jako tvar většiny afrických států, i Namibie je v tomto směru ovlivněna svou

koloniální minulostí. Kdybychom si odmysleli Capriviho pruh, Namibie, s hlavním městem Windhoek v centru státu, by se dala považovat za dobrý příklad kompaktního území. Tuto kompaktnost však ve skutečnosti narušuje právě Capriviho pruh a činí tak z Namibie stát rozeklaný (Waisová a kol. 2007: 36–38).

Rozeklanost neboli členitost státního území se nejčastěji vyskytuje v podobě užšího výběžku vyčnívajícího ze zbytku jinak celkem kompaktního státu. Je dána především dvěma skutečnostmi, a sice buď za účelem poskytnutí přístupu státu k nějakému zdroji či se záměrem separovat dva státy, jež by jinak sdílely společnou hranici. Capriviho pruh byl vytvořen, aby zajistil Německému císařství přístup k řece Zambezi a zároveň představoval možnost, jak narušit komunikaci mezi britskými koloniemi v jižní Africe (Rubenstein 2011: 267–248).

Rozeklanost území je velkou výzvou pro státní integritu, jelikož vytváří prostor pro etnickou, jazykovou kulturní či politickou diferenciaci. Rozeklané území ztěžuje komunikaci a obchod uvnitř státu a obranu státního území (Waisová a kol. 2007: 37). Tak je tomu i v případě Capriviho pruhu. Centrum Capriviho pruhu, Katima Mulilo, je od Windhoeku vzdálené 1300 km. Velká vzdálenost celé oblasti od centra Namibie společně s její geografickou polohou možnosti interakcí s centrem vždy velmi komplikovaly a Capriviho pruh tak byl po většinu času vnímán jako periferní území (Mulonga 2003: 7).

Z historické perspektivy se Namibie týká ještě další politicko-geografický fenomén, a to typ území státu zvaný enkláva/exkláva. Takové území je specifickým typem území fragmentovaného a jeho existence je spojena s neostrovními státy, jež jsou rozděleny na více částí oddělených jiným státním územím. Pojmy enkláva a exkláva lze považovat za synonyma lišící se na základě pozice mluvčího. Obecně však můžeme enklávu definovat jako část území nějakého státu, která je bez zbytku obklopena územím státu jiného. Tato část území je enklávou vůči státu, jenž ji obklopuje. Exklávu je pak možné definovat

jako část území jistého státu, která je oddělena od jádrového území tohoto státu a obklopena jiným státem či více státy. Takové území je exklávou vůči státu, jemuž náleží (Waisová a kol. 2007: 37).

V souvislosti s Namibií a jí předcházející Jihozápadní Afrikou se fenomén enkláv/exkláv týká dnes už Namibii náležícího území přístavu Velrybí zátoka (Walvis Bay) a menší části území kolem něj. Tato 60 km dlouhá a maximálně 25 km široká oblast včetně přístavu byla roku 1878 anektována k britské Kapské kolonii, a stala se tak britskou exklávou vzdálenou od severní hranice Kapské kolonie přibližně 1000 km a oddělenou dosud nikým neobsazeným územím. Se vznikem kolonie Německé jihozápadní Afriky, jež nezahrnovala tuto oblast, se Velrybí zátoka stala enklávou uvnitř vzniklé německé kolonie. Enklávou a exklávou pak toto území zůstalo i během jihoafrické nadvlády nad Jihozápadní Afrikou, kdy byla tato oblast součástí Kapské provincie, jedné z provincií části Jihoafrické unie/republiky, avšak spravována jako součást Jihozápadní Afriky. Dokonce ani se ziskem namibijské nezávislosti v roce 1990 neskončila správa ze strany Jihoafrické republiky. To se stalo až v únoru roku 1994, kdy bylo vyjednáno připojení přístavu Velrybí zátoka a jemu přiléhajícího území k Namibii, a tím tato oblast přestala být enklávou/exklávou (Dreyer 1984: 498–506; Namibian Sun 2013a).

2.3 Hranice

Hranice států se obecně dají dělit do různých skupin na základě různých faktorů. Za základní rozdělení bychom mohli považovat dělení na *přirozené* neboli fyzické hranice, jež jsou vedeny podle přírodního reliéfu místa, a *umělé* neboli geometrické hranice, které jsou vedeny přímočaře od jednoho geografického bodu k druhému, bez ohledu na reliéf krajiny (Waisová a kol. 2007: 25).

Nejefektivnějšími prvky tvořící hranice jsou pouště, pohoří či vodní plochy (Rubenstein 2011: 250). Při pohledu na mapu Namibie (viz příloha č. 3 a 4) je možné pozorovat dva z těchto úkazů. Jednak poušť Kalahari, skrze kterou je vedena hranice mezi Namibií a Botswanou, a dále také řeku Orange na hranici mezi Namibií a Jihoafrickou republikou, řeky Kunene a Okavango tvořící část namibijsko-angolské hranice a na území Capriviho pruhu pak řeku Zambezi oddělující Namibii a Zambii a řeky Chobe a Linyanti na hranici Namibie a Botswany. Západní hranici Namibie pak tvoří Atlantský oceán. Vedle těchto přirozených hranic je část hranic Namibie tvořena rovnými přímkami, tedy hranicemi uměle vytvořenými. Ty tvoří právě onu namibijsko-botswanskou hranici vedenou skrz poušť Kalahari a částečně také severní hranici s Angolou. Fenomén umělých hranic se týká většiny afrických států, jejichž hranice se často shodují s hranicemi bývalých kolonií a jsou pozůstatkem Berlínské konference z let 1884–1885 a dalších po ní následujících dohod mezi koloniálními velmocemi (Rubenstein 2011: 246).

Dalším typem hranice může být také hranice *kulturní*, jež respektuje rozšíření svébytných kulturních charakteristik, jako například etnicity, jazyka a náboženství. O takových hranicích se v případě Afriky většinou nedá mluvit, jelikož evropské velmoci si africké území rozdělily nehledě na tyto atributy. Tento fakt je pak důsledkem různých etnických konfliktů a snah o separaci (Rubenstein 2011: 250).

V případě Capriviho pruhu došlo v důsledku Helgolandské smlouvy k rozdělení etnických skupin. Část území obývaného etniky patřícími do skupiny Loziů bylo připojeno k Německé jihozápadní Africe a tito lidé byli tak odtrženi od svých lozijských vládců (Fosse 1997: 437).

V souvislosti s tím, za jakých okolností namibijské hranice vznikly, bychom je mohli dále zařadit do kategorie *superimponovaných* hranic, tedy hranic vnucených z vnějšku a nereflektujících existující kulturní prvky (Waisová

a kol. 2007: 27). Zástupci evropských velmocí se v Berlíně totiž sešli za zády právoplatných afrických vládců a zastupovali pouze a jen své vlastní zájmy (Knopp 2013: 10)

Vedle klasického konceptu hranic (*borders*), jakožto konkrétních linií, angličtina rozlišuje ještě další koncept, a to *frontiers*. Obecně jsou to širší pásma území přiléhající k *borders* (Waisová a kol. 2007: 24). Dříve byly takovéto oblasti převážně ignorovanými a izolovanými periferiemi, kam státní moc dosahovala jen částečně. Dnes ale tato území, a tak je tomu i v případě Capriviho pruhu, nacházejí nové způsoby využití a je jim věnována daleko větší pozornost (Rubenstein 2011: 253–254).

2.4 Využití

Využití Capriviho pruhu se v průběhu jeho existence měnilo. Převážně byla však touha po ovládnutí tohoto území hnána jeho unikátností, danou strategicky výhodnou polohou a přírodním bohatstvím (Stanley 2002: 372).

Vedle těchto kladů byla však po dlouhou dobu velkým problémem špatná dostupnost tohoto teritoria, jež byl málokdo ochotný překonat (Stanley 2002: 372). Nové možnosti však přišly s výstavbou Transcaprivjského koridoru, který se stal důležitou obchodní trasou a který opožděně naplnil koloniální sen, jenž Němce motivoval k uzavření Helgolandské smlouvy (Zeller 2009: 133).

Geografická poloha Capriviho pruhu přináší i některá negativa. Strategické umístění tohoto koridoru je také snadno zneužitelné, což platí především v rámci válečných konfliktů. Fakt, že tento úzký pruh území je umístěn na rozhraní téměř čtyř států, naznačuje, že riziko takového zneužití je poměrně vysoké. Tento předpoklad potvrzuje i historie, kdy během namibijské války za nezávislost či občanské války v Angole bylo území Capriviho pruhu využíváno k budování vojenských základen (Stanley 2002: 369). Další a pro

Capriviho pruh aktuální negativum je spojeno s Transcaprivijským koridorem, skrze který na území Namibie proudí kriminální živly a který je místem ilegálních obchodních aktivit (Zeller 2009: 135).

2.4.1 Využití území Capriviho pruhu v prekoloniálním a koloniálním období

První snahy o využití území Capriviho pruhu měli již misionáři a obchodníci, jež se na tomto území, v té době známém pod názvem Itenge a ovládaném lozijskými králi, objevovali už v polovině 19. století (Mubita 2013). Jedním z nich byl například slavný britský misionář David Livingstone. Ten v roce 1851 podnikl křesťanskou a výzkumnou misi napříč Afrikou a chtěl Afričany zapojit do různých ekonomických aktivit, především do obchodu se slonovinou. Jeho vizí byla dlouhá říční obchodní trasa na řece Zambezi z vnitrozemí až k africkému atlantickému pobřeží. Zklamání však přišlo ve chvíli, když zjistil, že tato řeka není splavná (Zeller 2000: 34).

Stejně nemilé překvapení potkalo o něco později i německé kolonizátory. Jak víme, Helgolandská smlouva mezi Německým císařstvím a Velkou Británií, o níž se budeme více zmiňovat v druhé části práce, měla Německé říši zajistit propojení dvou koloniálních celků – Německé jihozápadní a Německé východní Afriky – a to právě skrze Capriviho pruh a přítomnou řeku Zambezi, jež pramení na území Zambie a ústí do Indického oceánu. Jak se však později ukázalo, splavnost této řeky je narušena přítomností Viktoriiných vodopádů, tudíž původní záměr Němců nemohl být naplněn (Stanley 2002: 370).

Němečtí kolonizátoři chtěli Capriviho pruh využít k lepší administrativě svých kolonií a lákali je také přírodní zdroje této oblasti. Po pozdějším průzkumu plánovali tamější bohatou přítomnost lesů a divoké zvěře jako lákadlo pro lovce, kteří budou ochotni za lov platit vysoké částky. Největším klenotem pro německé

kolonizátory se však zdálo být původní obyvatelstvo, které plánovali využít jako pracovní sílu. Tyto plány ale Němci nedokázali plně zrealizovat, jelikož nebyly schopni vybudovat přístup k této periferní oblasti (Zeller 2000: 35–39).

Jihoafrická unie, jež získala území Capriviho pruhu po první světové válce, dokázala toto území využít lépe než němečtí kolonizátoři. Vybudovala nové hlavní město Katima Mulilo, jež nahradilo bývalé administrativní centrum Schuckmannsburg a stalo se centrem obchodu a služeb. Kromě toho unie napomáhala rozvoji celé Jihozápadní Afriky skrz různé infrastrukturní projekty, projekty zajišťující telekomunikaci, dodávky elektřiny a další. Tyto projekty, které byly prospěšné pro zdejší obyvatelstvo, však v sobě skrývaly sobecký záměr Jihoafrické unie obohatit se o přírodní zdroje a získat pracovní síly, ale hlavně také snahu rozšířit svůj režim apartheidu do dalších oblastí (Zeller 2000:42–44).

Další způsob využití, nebo spíše zneužití, našla jihoafrická vláda v 60. letech 20. století se vznikem Lidové organizace jihozápadní Afriky (SWAPO) a počátků jejich boje za nezávislost. Jihoafrická republika využila území Capriviho pruhu k budování vojenských pevností a k vojenským aktivitám, jež měly zabránit tomuto mandátnímu území v odtržení (Stanley 2002: 372).

Podobně bylo území postiženo i během občanské války v Angole, jež vypukla v 70. letech. Namibijská vláda dovolila Angolanům využít své strategické severní teritorium k vojenským účelům a to mělo za následek nestabilitu uvnitř samotné Namibie. Negativně ovlivněn byl také turistický sektor a samotné přírodní prostředí (Stanley 2002: 369).

2.4.2 Současný boom

Během posledního desetiletí můžeme pozorovat obrovský nárůst významu Capriviho pruhu. Toto politicky nestabilní pohraniční území, jež dříve bylo periferií, nyní přestává být marginalizováno a přibližuje se centru, jehož vliv zde

díky kooperaci s tržními silami roste. Proměna Capriviho pruhu, a zvláště jeho hlavního města Katima Mulilo, v důležitý africký obchodní bod a hektickou obchodní zastávku, byla způsobena výstavbou Transcaprivijského koridoru (viz příloha č. 5 a 6), spojující Zambii a Demokratickou republiku Kongo s namibijským přístavem Walvis Bay (Velrybí zátoka), který je bránou obchodu mezi jižní Afrikou, Evropou a Amerikou (Zeller 2009: 133).

V roce 2004 byla výstavba 2 524 kilometrů dlouhého koridoru dokončena otevřením nového mostu přes řeku Zambezi na hranici Namibie a Zambie. Tento most byl napojen na již existující Transcaprivijskou dálnici, jež byla oficiálně otevřena v roce 1999, a tím vznikl koridor částečně doplněný železniční tratí. Most spojuje namibijské město Katima Mulilo a zambijské Sesheke, díky této události zažívají tato města a jejich okolí významnou konjunkturu a staly se významnými zastávkami mezinárodního obchodu (Walvis Bay Corridor Group 2014).

V okolí dálnice dochází k budování různých velkoskladů a ubytoven pro turisty, objevují se nové pracovní příležitosti pro maloobchodníky, taxikáře i pro pracovníky sexuálního průmyslu. V blízkosti nákupních středisek vlastněných Čínou či Jihoafrickou republikou nyní rostou nové neoficiální trhy a podniky. Po více než staletí, kdy byl Capriviho pruh do jisté míry ignorován, se nyní toto místo stalo velmi hodnotným pro investory. Namibijská vláda se zde snaží maximalizovat příležitosti a vládnoucí namibijská strana SWAPO využívá Capriviho pruh pro prosazování své rozvojové agendy. Tento úzký pruh tak nalezl pevné místo na mapě Namibie i na mapě globálního obchodu (Zeller 2009: 135).

Současný boom má však také negativní vliv na namibijskou státní autoritu. Jednak se Transcaprivijský koridor se stal prostorem pro globální obchod a transnacionální vládnutí, vůči kterému mají namibijské vládnoucí elity limitovanou suverenitu, a jednak se na namibijsko-zambijské hranici odehrávají

ilegální obchodní aktivity, které rozšiřují chudinské čtvrti a jiné společenské fenomény zpochybňující rozvojovou agendu SWAPO (Zeller 2009: 135–140).

2.4.3 Přírodní bohatství a turismus

Turismus je pro Namibii důležitým zdrojem přílivu financí a tvoří podstatnou část HDP země. V tomto ohledu má oblast Caprivioho pruhu, co nabídnout. Se svou rozmanitou je tato část Namibie atraktivní destinací pro turisty. Bohatství místní přírody však bylo objeveno mnohem dříve a v minulosti byla oblast Caprivioho pruhu častým cílem pytláků, což vedlo k vymření některých savců. Vedle toho bylo od počátku nadvlády Jihoafrické unie/republiky toto přírodní prostředí do velké míry poničeno vojenskými aktivitami na území Caprivioho pruhu. Přetrvávajícím problémem jsou také požáry během období sucha. Nicméně degradace životního prostředí je od dob nezávislosti čím dál více podstatným podnětem nátlaku populace oblasti Caprivioho pruhu na namibijskou vládu, která se, stejně jako vlády sousedních zemí, snaží v tomto ohledu činit různá opatření a spolupracovat (Zeller 2000: 6–7).

Oddanost namibijské společnosti k ochraně přírodních zdrojů významně přispívá k tomu, že tamní divoká příroda je stále velmi bohatá. Namibie se po získání nezávislosti stala první zemí, která zahrnula ochranu životního prostředí do své ústavy. To vláda ještě více posílila tím, že jednotlivým komunitám poskytla možnosti a práva, aby se o divokou přírodu staraly samy, a to prostřednictvím tzv. *conservancies*. Lidé v těchto komunitách mají za úkol například monitorovat pytláctví a snažit se o jeho prevenci. Odměnou za to získávají možnost těžit z tamních zdrojů a redistribuovat zisky (například z turismu či legálního lovu) uvnitř vlastní komunity. Díky pocitu kontroly nad tamní přírodou jsou lidé motivováni k udržitelnému využívání zdrojů a tento systém výrazně napomáhá uzdravení namibijské přírody. Například počet slonů

na namibijském území se během deseti let více než zdvojnásobil. Vedle toho je systém *conservancies* zodpovědný za větší příliv turistů do destinací tradičních komunit. Turisté mají možnost účastnit se tradičních slavností a rituálů s vědomím toho, že jimi investované peníze přispějí k ochraně namibijské přírody (Namibian Tourism 2014).

Ročně navštíví namibijské kempy, národní parky a další atrakce více než milion turistů. Mezi hlavní turistické cíle patří například pánev Etoša, namibijský kaňon řeky Fish, výběžek Cape Cross a další. Přestože se většina oblíbených destinací nenachází přímo na území Capriviho pruhu, díky Transcaprivijské dálnici se i tento dříve periferní výběžek stává důležitou zastávkou během objevování krás Namibie i sousedních zemí (Ministry of Environment and Tourism 2010: 105).

3 HISTORIE

3.1 Berlínská konference a „závod o Afriku“

Afrika byla dlouho považována za „temný světadíl“ či „hrob bílého muže“ a tamější klimatické podmínky většinu badatelů odrazovaly od detailnějšího průzkumu území. Ve 40. letech 19. století zájem obchodníků, misionářů a objevitelů začal výrazně stoupat. Hnání touhou po zisku a slávě v 50. letech zahájily německé soukromé obchodní firmy na západním pobřeží Afriky a v Pacifiku budování rozsáhlých obchodních sítí (Knopp 2013: 12–13).

Po založení Německého císařství v roce 1871 se v zemi rozpoutala žhavá debata na téma kolonie. Brožura *Potřebuje Německo kolonie?*, kterou vydal v roce 1879 doktor a misionář Friedrich Fabri, se stala bestsellerem. Výsledky výzkumů německých výzkumných cestovatelů v Africe oslnily řadu intelektuálů, obchodníků a přívrženců koloniálních výbojů a nadšení pro obsazování Afriky stále více sílilo. Doktor Fabri založil roku 1880 v Düsseldorfu Západoněmecký spolek pro kolonizaci a export a o dva roky později byl pak ve Frankfurtu nad Mohanem zřízen Německý koloniální spolek, jenž měl po roce existence více než 3000 členů a po dalších dvou letech již na 10 000 členů (Klíma 2009: 28).

Zastánci kolonialismu argumentovali potřebou rezervních prostor, jež jsou nutné pro zajištění blahobytu moderní průmyslové země v době zintenzivňujícího se konkurenčního boje o surovinové a odbytové trhy. Také se obávali populačního boomu, který by mohla způsobit průmyslová revoluce a cítili tedy potřebu zajistit území „zámořského Německa“, kam by mohli proudit němečtí emigranti (Knopp 2013: 13).

Tyto snahy odůvodnit koloniální expanzi a německou africkou koloniální politiku obecně je nutné vnímat v širším kontextu, který má kořeny v politické filozofii. Německé počínání bylo ospravedlňováno pomocí některých konceptů a teorií. Velmi populární bylo na konci 19. a na začátku 20. století zejména učení

sociálního darwinismu, který pokládal „právo silnějšího“ za přirozené, a tudíž i za legitimní. Podle tohoto učení bylo „silnější rase“ dovoleno vládnout nad „slabšími“ národy (Knopp 2013: 13). Zásadní pro obhajobu afrického kolonialismu byla také teorie *Lebensraum* neboli „životní prostor“, s níž přišel německý geograf Friedrich Ratzel a podle které jsou migrace a rozšiřování území přirozenými prvky všech živočišných druhů včetně člověka a výrazem potřeby životního prostoru. Na konci 19. století tedy sílila idea posílit Německo skrz migraci do kolonií (Noakes 2011).

Říšský kancléř Otto von Bismarck nejprve nesdílel toto koloniální nadšení a nemínil jít ve stopách jiných evropských státníků. Náklady na budování vzdálených kolonií se mu právem zdály větší než případné zisky. V Evropě však čím dál více sílilo přesvědčení, že státy musí chránit zámořské podnikatelské iniciativy soukromých firem, a hlavně že množství, rozloha a kapacity kolonií určují prestiž státu. Postupně bylo jasné, že koloniální otázce se Německo nemůže dále vyhýbat. Touha po koloniích sloužila jako projekční plocha uskutečnění národní jednoty a velikosti. Německo mělo potřebu vyrovnat se ostatním koloniálním mocnostem a chtělo se stát nejen hegemonem evropského kontinentu, ale i světovou mocností. To se brzy projevilo i ve zrychlujícím se „závodu o Afriku“ (Klíma 2009: 28; Knopp 2013: 12–13).

V dubnu roku 1884 vydal Bismarck *Schutzbrief*, jímž bral pod ochranu první území mimo mateřskou zemi. To se odehrálo na popud brémského obchodníka s tabákem Adolfa Lüderitze, jenž na pobřeží jihozápadní Afriky založil svou obchodní pobočku a žádal říši o ochranu. Bismarck se však chtěl vyhnout termínu „kolonie“ a získané osady raději označoval za „chráněná území“. Netoužil po státem spravovaných koloniích. Podle něj měly přednost soukromé hospodářské zájmy, a tak chtěl, aby v daných zemích vládli obchodníci. Říše měla sloužit pouze za účelem poskytnutí ochrany (Knopp 2013: 16).

Tuto představu však rozbilo selhání německých investorů, konkurence etablovaných koloniálních mocností a četná povstání domorodých kmenů. Po čtyřech letech bylo nutné přeměnit všechny protektoráty na říšské kolonie, o které se staralo koloniální oddělení ministerstva zahraničí v Berlíně (Knopp 2013: 16).

Váhání Německé říše v koloniální otázce pak definitivně rozpustilo svolání mezinárodní konference o Africe. Z německé iniciativy a pod Bismarckovým vedením se 15. listopadu 1884 sešli v Berlíně diplomaté z 14 evropských států, aby jednali o Africe a o principech koloniální politiky obecně. Setkání, jež mělo být konferencí o Kongu a řešit především území tohoto státu a podmínky využití řeky Kongo, se nakonec stalo spíše manifestací uznání Afriky za evropskou prioritu ve světové koloniální politice (Klíma 2005: 57–58). S pomocí mapy Afriky, tužky a pravítka si evropští diplomaté rozdělili nové državy bez přítomnosti a za zády afrických tehdejších vládců (Knopp 2013: 11).

Jednání probíhající až do 26. února následujícího roku ukončil dokument s názvem *Generální akt*, který kromě několika kapitol řešících Kongo a jiné právní problémy obsahoval také krátkou kapitolu s nadpisem *Prohlášení o zásadních podmínkách, které je třeba splnit, aby byly nové vlastnické záborů na pobřežích africké pevniny uznány za účinné*. Tato kapitola v podstatě vybízela k dalšímu záboru území. Definovala „princip efektivní okupace“, jenž pro evropské státy znamenal možnost obsadit jakékoliv území, na kterém dosud nebyla přítomná žádná jiná evropská koloniální mocnost (Klíma 2005: 57–58).

Tato konference tedy odstartovala evropský závod o Afriku. Německo, které ještě před chvílí nemělo na kolonie ani pomyšlení, se najednou proměňovalo v koloniální světovou říši. Kromě Německé jihozápadní a východní Afriky bylo Německé říši přiřčeno také Togo, Kamerun, Rwanda a Urundi. Jejich koloniální ambice však ani dále neustávaly a tak 20 let po Berlínské konferenci bylo Německo podle rozlohy nových zámořských držav čtvrtou největší

koloniální mocností světa a vládlo asi 14 milionům domorodců (Knopp 2013: 11–12).

3.2 Helgolanská smlouva a vznik Capriviho pruhu

Dlouho předtím, než se území dnešního Capriviho pruhu dostalo do rukou Německa, zde žily místní kmeny pod vládou lozijských králů (Caprivi Freedom 2005). Kromě toho sem však od 50. let 19. století proudili evropští misionáři. Ti se snažili napomoci zdejšímu rozvoji a zapojit místní do obchodování. Zvláště britským zástupcům se podařilo navázat dobré obchodní kontakty a díky svému silnému vlivu se jim dokonce povedlo redukovat obchod s otroky. Veškeré větší plány na vyslání expedic Londýnské misijní společnosti však ztroskotaly díky špatným klimatickým podmínkám a nemocím, se kterými se mise potýkaly (Bruchmann 2000: 16–17).

První evropská velmoc, která dostala oblast Capriviho pruhu pod svou sféru vlivu, byla Velká Británie. Od roku 1885 totiž toto území patřilo pod britský protektorát Bečuánsko (Caprivi Freedom 2005). Východní hranice mezi Německou jihozápadní Afrikou a Britským Bečuánskem však stále nebyla stanovena. To se změnilo 1. července 1890 podepsáním Helgolandské smlouvy mezi Německem a Velkou Británií na konferenci v Londýně. Zde se sešly tyto dvě země i společně s Portugalskem, aby si rozdělily území a pevně určily hranice (Fisch 1999a: 12). Pro Německo byla tato událost poslední příležitostí, jak rozšířit německý protektorát na jihozápadě Afriky, jelikož území na severozápad od existující državy bylo již obsazené právě Portugalskem. Byla to také jediná možnost, jak získat přístup k přírodním zdrojům, o něž na severozápadě přišli (Zeller 2000: 35).

Helgolandskou smlouvou se Německo zavázalo k přenechání Zanzibaru a Witulandu ve prospěch Británie. Ta se na oplátku vzdala Helgolandu, malého,

avšak strategicky významného ostrova ležícího nedaleko německého pobřeží. Navíc Německu přislíbila přístup z Jihozápadní Afriky k řece Zambezi skrz úzký pruh území, který neměl svou šířkou přesahovat 32 km (Bruchmann 2000: 25). Tento pruh území byl v roce 1908 pojmenován „Capriviho pruh“ po Leo von Caprivim, říšským kancléři, jenž byl v úřadě v době podpisu smlouvy (Okupa 2006: 47). Do té doby byl ale spíše znám pod názvem „Německý Barotseland“ či „Německý region Zambezi“ (Fisch 1999a: 12).

Pro Brity tento ústupek v podobě tohoto úzkého pruhu území neznamenal žádnou prohru, jelikož tento koridor nekřížoval žádnou důležitou dopravní cestu a všechny řeky, které protínají Capriviho pruh, byly přístupné z britského teritoria (Zeller 2000: 39–40). Německým záměrem bylo využít řeku Zambezi k propojení svých jihoafrických kolonií – Německé jihozápadní a východní Afriky, a získat tak přístup ze západního pobřeží Afriky až k Indickému oceánu (Fisch 1999a: 12). Tento německý sen se však nakonec rozplynul zjištěním, že řeka Zambezi není splavná kvůli přítomnosti Viktoriinských vodopádů (Zeller 2000: 35).

3.3 Německá správa

Zatímco vývoj ve zbytku kolonie měl velmi ostrý spád a podmaňování si původních obyvatel se zvrhlo v genocidu¹, na území Capriviho pruhu byl dlouhou dobu klid. Tato oblast byla špatně dostupná a velmi vzdálená od hlavního města

---

¹ Jednalo se o genocidu obyvatelstva etnické skupiny Hererů a částečně také Namů žijících v jižní a centrální části Jihozápadní Afriky. Tato genocida se odehrávala mezi lety 1904 a 1907 a byla reakcí na povstání těchto obyvatel proti německé koloniální okupaci. Na vzpouru domorodých obyvatel Německo reagovalo rozsáhlým zabíjením mužů, žen i dětí, nuceným hladověním, otravou dodávek vody, otrockou prací, znásilňováním a deportacemi do koncentračních táborů. Celkem si německé násilí vyžádalo více než 100 000 obětí. I přesto, že toto číslo je nesrovnatelné s počtem obětí holocaustu během druhé světové války, namibijská genocida sdílí s touto tragédií některé prvky, a to především aplikaci vědeckých teorií rasové nadřazenosti, vytváření koncentračních kempů, jednání ospravedlňované potřebou životního prostoru (lebensraum) a další podobnosti. Formální omluvy ze strany Německa se Namibie dočkala až v roce 2004, téměř 100 let po tomto masakru (Ghosh 2012).

Německé jihozápadní Afriky, kterým byl Windhoek. Díky tomu měli Němci problémy se správou tohoto teritoria (Okupa: 2006: 230).

Německá koloniální vláda po mnoho let odkládala okupaci a rozvoj Caprivioho pruhu. Dalších více než deset let nezaznamenala tato oblast téměř žádnou aktivitu Němců. Tato německá pasivita nutila Brity přemýšlet o znovuzískání tohoto pruhu území pod svou sféru vlivu (Fisch 1999a: 14–15). I přes to, že Caprivioho pruh pro ně nebyl vitální záležitostí, uvědomovali si jeho strategicky výhodnou polohu a kritizovali Němce za jejich nečinnost (Zeller 2000: 35–36). Od roku 1905 jim opakovaně nabízeli výměnu za území stejné velikosti. Jediné, za co byli Němci ochotni měnit, byl přístav Walvis Bay, který, jak bylo řečeno v první části této práce, byl jakousi britskou exklávou uvnitř německé kolonie. Taková nabídka však z britské strany nevzešla (Fisch 1999a: 17).

Němci byli překvapeni britským zájmem o toto území, což je přimělo k detailnějšímu průzkumu Caprivioho pruhu (Zeller 2000: 37). Do roku 1908 se uskutečnilo několik výprav, jejichž účastníky byli většinou soukromníci hledající bohatství, slávu či dobrodružství. Některé z nich skolila malárie, některým se však dokonce podařilo zmapovat zdejší území a obyvatelstvo a také podávali zprávy o obrovských stádech místní zvěře, která však byla decimována pytláky. Kvůli bezpráví, které zde vládlo, se toto území stalo azylem pro kriminálníky, pro které byl lov zvěře perfektním zdrojem peněz. I to konečně donutilo Němce zakročít (Fisch 1999a: 40–51).

V polovině roku 1908 Říšský koloniální úřad schválil uvolnění financí na okupaci Caprivioho pruhu. V říjnu stejného roku guvernér von Schuckmann vydal dekret, který zakazoval vstup na území komukoliv bez oficiálního povolení pod hrozbou vysoké pokuty či vězení (Fisch 1999a: 72). Dne 15. listopadu pak byl kapitán Streitwolf zvolen prvním správcem této oblasti a byl vyslán na expedici s úkolem integrovat Caprivioho pruh do Německé jihozápadní Afriky (Okupa

2006: 232). Po 83 denní cestě přes Bečuánsko dosáhl se svou výpravou břehu řeky Chobe, překročil hranice a skrz východní část Caprivioho pruhu se dostal až k řece Zambezi, kde založil tábor přesně naproti Sesheke, důležitého administrativního a obchodního centra Severní Rhodesie, kde sídlil britský komisař. Streitwolf pojmenoval tábor po guvernérovi *Schuckmannsburg* a ustanovil zde německou administrativu (Bruchmann 2000: 31–37).

Místní obyvatelé věděli o vyhlazovací politice Němců vůči etniku Hererů a Namů, kterou uplatňovali v rámci Německé jihozápadní Afriky, a proto měli strach z příchodu Streitwolfa a jeho expedice. Někteří se snažili uprchnout a ti, kdo zůstali, se připravovali na válku (Klíma 2005: 107). Streitwolf byl však mírumilovný člověk a rozhodl se zlepšit Německu jeho pověst. Nakonec ponechával zdejším lidem více svobody, než krutí podnáčelníci, jež jim do té doby vládli (Okupa 2006: 236).

Za účelem efektivnější správy území Streitwolf nechal i nadále tradiční vůdce podílet se na vládnutí. Vyhlásil však nové volby, ve kterých si obyvatelé sami volili nového vůdce sami, a poskytl jim užitečné rady, aby byli schopni vybrat co možná nejlépe. Kromě toho Streitwolf provedl inspekci, navštívil vesnice a pokusil se o sčítání obyvatel Caprivioho pruhu. Celé území pak také zmapoval (Okupa 2006: 236–238).

Streitwolfovy aktivity v rámci Caprivioho pruhu měly okolními světu ukázat, že Německu na tomto území záleží, že zde zůstane, bude ho spravovat a postará se o jeho rozvoj. K tomu do jisté míry docházelo, ale problémem byl nedostatek finančních prostředků na tyto rozvojové aktivity a lidí, kteří by je uskutečňovali. Ve výsledku Caprivioho pruh spravovali čtyři němečtí úředníci a 20 místních vojáků. I tak byla však politická situace poklidná a lidé ani nemuseli platit žádné daně (Bruchmann 2000: 42–44).

Na konci roku 1909 se kapitán Streitwolf po roce těžké práce navrátil do Windhoeku a byl vystřídán poručíkem Kaufmannem. Kaufmann byl, co se týče

rozvoje Capriviho pruhu, také velmi aktivní. Zabýval se především ochranou ohrožených živočišných druhů a životními podmínkami obyvatelstva a jeho personálu (Fisch 1999a: 104–108). Jinak měl za úkol udržovat dobré vztahy s úředníky v Sesheke a zdůraznit okolním státům, že Capriviho pruh patří Německu. Do záležitostí původních obyvatel měl zasahovat co nejméně. Také měl na starost pronájem půdy spolehlivým bílým evropským přistěhovalcům a schvalování soukromých loveckých výprav pro vlastní potřebu lovců. Obchodní lovecké expedice byly však zakázány. Tyto povinnosti zdědil i následující správce, jenž v roce 1911 Kaufmanna nahradil, a sice poručík von Frankenberg (Fisch 1999a: 113–114).

Frankenbergův hlavní cíl byl nalézt cestu, která by vedla skrz celé německé teritorium a kde by byly přítomné zásoby vody. Taková cesta by usnadnila komunikaci a učinila by Capriviho pruh méně závislý na infrastruktuře sousedících území (Fisch 1999a: 119). Potíže s dostupností této oblasti totiž stále přetrvávaly. Jediná možná cesta byla skrz Kapské Město, přes železniční trať do Livingstonu a poté pěšky, povozy a loděmi podél řeky Zambezi až do Sesheke. Odtamtud pak do Schuckmannsburgu. Plán vybudovat železnici, která by spojila Capriviho pruh se zbytkem kolonie, aby mohlo začít hledání nerostných surovin, rozvoj tropického zemědělství a stavba silnic, ale nebyl uskutečněn kvůli vypuknutí první světové války (Bruchmann 2000: 42).

3.4 Konec Německé jihozápadní Afriky

V průběhu srpna 1914 se do Schuckmannsburgu dostala zpráva o vypuknutí První světové války. Když o měsíc později do tohoto administrativního centra dorazili zástupci Britské jihoafrické policie (BSAP), aby převzali kontrolu nad Capriviho pruhem, šlo spíše o galantní kapitulaci nežli o dobytí či zmocnění se území (Fisch 1999a: 137). Poručík von Frankenberg byl na tuto návštěvu

připraven a věděl, že proti britským jednotkám nemá šanci. V klidu a nenásilně se vzdal a předal vládu do rukou Britů. Následující ráno byla na místě vztyčena britská vlajka (Okupa 2006: 241).

Takto skončila První světová válka pro Capriviho pruh. Von Frankenberg byl za ozbrojeného doprovodu poslán do Livingstonu a místní obyvatelé se vrátili ke svým farmám a dobytku (Okupa 2006: 241–242). Byla to nejvíce přátelská konfrontace celé války a jedno z prvních britských územních zisků v tomto boji (Bruchmann 2000: 53).

Německé ozbrojené koloniální jednotky Schutztruppe nebyly dost silné a neměli ani podporu původního obyvatelstva, které první světovou válku vnímalo jako „válku bílých mužů“ a odmítalo na ní participovat. V květnu roku 1915 bojovaly německé jednotky o Windhoek proti jihoafrickým jednotkám, které jednaly v zastoupení britské imperiální vlády, a prohrály. Smlouvou z Khorabu (*Treaty of Khorab*) pak byla zpečetěna ztráta území celé Německé jihozápadní Afriky a v říjnu bylo vydáno prohlášení o vytvoření protektorátu Jihozápadní Afrika (Okupa 2006: 242–244).

Přestože Jihozápadní Afrika včetně Capriviho pruhu byla okupována Brity už od prvních let války, Němci zde podle mezinárodního práva definitivně ztratili suverenitu až poválečným podepsáním Versailleské smlouvy dne 28. června 1919 na Pařížské mírové konferenci. Touto smlouvou Německo ztratilo všechny své kolonie (Fisch 1999a: 140).

3.5 Vývoj po První světové válce a jihoafrická správa

Versailleská smlouva mimo jiné zavedla systém tzv. mandátních území. Tato území byla Společností národů svěřena některým z jejích členských států. Ty je měly spravovat do té doby, dokud nebyly samy připraveny na samostatnost. Jednou z hlavních idejí za tímto systémem byla prevence proti vykořisťování

domorodých obyvatel uvnitř závislých teritorií. Mandátní systém měl vést k blahobytu a rozvoji těchto lidí. Všechny mandáty byly zřízeny na základě mandátních dohod, které stanovily konkrétní práva a povinnosti pro držitele mandátů jednotlivých teritorií (Matz 2005: 69–72).

Existovaly tři typy mandátních území – mandátní území typu A, B a C. Tato území se lišila úrovní kulturní, politické a ekonomické vyspělosti a dalšími specifiky, jež vyžadovaly různou úroveň vnější správy. Mandátní území typu A, mezi která patřily bývalé kolonie Osmanské říše, byla považována za vyspělé oblasti, kterým mandátní autority měli napomoci dosažení nezávislosti, ale řídili je spíše jen formálně. Oproti tomu, mandátní území typu B byla mnohem více limitována. Zahraniční autority nad nimi měly plnou administrativní kontrolu pod dohledem SN. Tento typ mandátu zahrnoval bývalé německé kolonie – Kamerun, Togoland a Německou východní Afriku. Poslední typ mandátního území, typ C, zahrnoval kromě bývalých německých kolonií a protektorátů v Pacifiku také právě Německou jihozápadní Afriku (Matz 2005: 72–73).

Obecně byla mandátní území typu C definována jako společnosti, které nebyly dosud dostatečně vyspělé na to, aby mohli v moderním světě samostatně fungovat. Od mandátního území typu B se tento typ území nijak zásadně nelišil. Hlavní rozdíl však spočíval v tom, že tato území byla vytouženými oblastmi některých britských dominií. V případě Jihozápadní Afriky se jednalo o Jihoafrickou republiku, jež jevila výrazný zájem o toto území, kvůli jejich vzájemné geografické blízkosti, a jež se nakonec stala její mandátní autoritou. (Steinmetz 2007: 511)

Jihoafrická unie získala plnou moc spravovat toto území a zavádět zde své zákony, ale to vše mělo probíhat v zájmu blahobytu a sociálního pokroku obyvatel Jihozápadní Afriky. Na rozdíl od ostatních mandátních území tohoto typu se však jihoafrická mandátní správa Jihozápadní Afriky stala velkým selháním a způsob, jakým zde vládla, se příliš nelišil od koloniální nadvlády.

Postupně bylo jasné, že jihoafrická správa nevede k nezávislosti tohoto území. Společně s podepsáním Zákona o Mandátu Jihozápadní Afrika (South West Africa Mandate Act) roku 1919 Jihoafrická unie prohlásila Jihozápadní Afriku za svou pátou provincii. Tou se však stala pouze „de facto“, jelikož tento krok odmítlo uznat mezinárodní společenství (Matz 2005: Okupa 2006: 247).

Správa Caprivioho pruhu byla, podle očekávání, díky vzdálenosti tohoto teritoria od administrativního centra Jihoafrické unie, Pretoria, velmi složitá. Proto v lednu roku 1921 vysoký komisař Jihoafrické unie pověřil správou Caprivioho pruhu bečuánskou vládu. Pro usnadnění kontroly tohoto území byl Caprivioho pruh rozdělen na dvě nezávislé administrativní oblasti – Východní a Západní Caprivi (Fisch 1999a: 143–144).

Takto byl Caprivioho pruh spravován až do roku 1929, kdy se jeho správa vrátila do rukou Jihoafrické unie a byla po dalších 10 let spravována opět jako její součást. Těchto 10 let bylo považováno za dlouhou stagnaci a naprostý neúspěch, jelikož nebylo dosaženo žádného rozvoje, a to hlavně díky obtížné komunikaci mezi centrem a Capriviohým pruhem (Okupa 2006: 252–253). Jediným významnějším krokem během tohoto období byl přesun caprivijské regionální vlády v roce 1935 ze Schuckmannsburgu do nového centra – Katima Mulilo. To ale správu území žádným způsobem neulehčilo (Zeller 2000: 8).

V roce 1939 se tedy uskutečnila další regulace administrativy – za Západní Caprivi se staly jihoafrické vládní orgány spravující Jihozápadní Afriku, zatímco Východní Caprivi spadlo pod jurisdikci speciálního Ministra pro bantuské záležitosti v Pretorii. Obě části byly však společně s Jihozápadní Afrikou stále součástí Jihoafrické republiky (Fisch 1999a: 144). V následujících letech docházelo v rámci Caprivioho pruhu k jistému pokroku, jako například k výstavbě nemocnice ve městě Katima Mulilo nebo poskytování vzdělání a školení místních v oblasti zemědělských technik a řemesel, jež nabízela římskokatolická církev či misie Adventistů sedmého dne (Zeller 2000: 42).

Po druhé světové válce a zániku Společnosti národů (SN) v roce 1946, chtěla Jihoafrická unie využít situace a Jihozápadní Afriku oficiálně připojit ke svému území. Setkala se však s odporem nově zformované OSN. Ta ihned po svém vzniku zavedla tzv. poručenský systém, který měl bývalým koloniím usnadnit přechod k nezávislosti. Jihoafrická unie však Jihozápadní Afriku díky vzájemné geografické blízkosti považovala za výjimečný případ a požadovala čas na prodiskutování otázky nezávislosti se zástupci Jihozápadní Afriky a jejím obyvatelstvem. V referendu, které se záhy ukázalo jako nerelevantní, jelikož otázka byla položena nejasně a právo hlasovat dostali jen někteří, nakonec bylo rozhodnuto o připojení Jihozápadní Afriky k Jihoafrické unii. I přes to, že OSN toto připojení zamítla, Jihoafrická unie byla odhodlána nadále spravovat území Jihozápadní Afriky, a dokonce zde uplatňovat svou rasovou politiku (Katjavivi 1990: 34–35).

Tento vývoj vedl k tomu, že na území Jihozápadní Afriky sílilo nacionalistické cítění a začaly se formovat různé opoziční skupiny bojující proti jihoafrické nadvládě a požadující nezávislost. Mezi nejvýraznější patřily například Národní unie Jihozápadní Afriky (SWANU) nebo Lidová organizace Jihozápadní Afriky (SWAPO). Těmto skupinám se dostalo domácí i mezinárodní podpory, kterou si udržely až do získání nezávislosti (Katjavivi 1990: 41–46). V rámci Capriviho pruhu byla zformována Africká národní unie Capriviho pruhu (CANU), jež se později připojila ke SWAPO, které jí za podporu přislíbilo nezávislost Capriviho pruhu v případě osvobození Jihozápadní Afriky od jihoafrické nadvlády. Tato aliance se však rozpadla v roce 1980. Capriviho pruh tak nezávislost zajištěnou neměl (Wallace 2011: 260)

Podle Lawrence S. Flinta neměl žádný koloniální režim do roku 1960 na Capriviho pruh výrazný dopad (Flint 2003: 417). Větší změny nastaly po roce 1961, kdy Jihoafrická unie získala nezávislost a změnila svůj název na Jihoafrickou republiku. Zatímco v celé Africe se bývalé kolonie snažily získat

nezávislost, Jihoafrická republika se rozhodla ani tentokrát se nevzdat svého vlivu a dále spravovat území Jihozápadní Afriky, které v tu dobu nazývala „Teritorium“ (Zeller 2000: 42).

V roce 1962 zavedla Jihoafrická republika Odendaalskou komisi, jež měla prozkoumat sociální, ekonomické a politické podmínky uvnitř Teritoria a podat návrhy, jak urychlit socioekonomický rozvoj černošské populace. Toho mělo být dosaženo skrze pětileté plány týkající se konkrétních rozvojových projektů a vytvářející oddělená teritoria domorodých obyvatel. Těmito plány chtěla Jihoafrická republika mezinárodnímu společenství i kritikům na domácí půdě ukázat, že jejím zájmem je blahobyt a sociální pokrok obyvatelstva Jihozápadní Afriky. Měl to být kontrolovaný rozvoj, který by minimalizoval dopady dekolonizace v okolních zemích na samotnou Jihoafrickou republiku (Zeller 2000: 43).

V roce 1968 rozšířila Odendaalská komise systém jihoafrických bantustanů neboli *homelands* i na území Jihozápadní Afriky (viz příloha č. 7). Tento systém rozděloval jednotlivá etnika černošského obyvatelstva a oficiálně měl vést k prevenci proti násilí a nepokojům. V rámci těchto bantustanů jihoafrická vláda investovala v různých sektorech. Snažila se vybudovat infrastrukturu, zajistit zásoby vody a elektřiny, poštovní a telefonní komunikaci a také zlepšit zemědělskou výrobu. Tyto a jiné projekty však byly vytvářeny se skrytým účelem zvýšit závislost Teritoria na Jihoafrické unii a poskytnout jí tak větší moc a kontrolu nad tímto územím a jejím obyvatelstvem. Hlavním důvodem snahy získat nad obyvateli Jihozápadní Afriky větší moc byla potřeba zásobárny levných pracovních sil ze strany unie (Wallace 2011: 262–266).

Východní části Capriviho pruhu a dalším šesti bantustanům, se v té době dostala větší míra autonomie a staly se sice izolovanými, ale klidnými a zemědělsky zdravými oblastmi s možností samostatně si spravovat své regionální záležitosti díky. Tato „velkorysost“ ze strany Jihoafrické unie však opět spočívala

ve snaze zajistit si příliv budoucí migrantské pracovní síly a vojáků (Zeller 2000: 44). Je také nutné podotknout, že takový systém nemohl v rámci Jihozápadní Afriky vést k vytvoření jakýchkoliv společných vazeb mezi obyvateli Capriiviho pruhu a zbytkem teritoria, jelikož systém bantustanů izolaci výběžku ještě prohloubil.

I přes velký počet rozvojových projektů, které jihoafrická vláda zaváděla na území Jihozápadní Afriky a které byly do jisté míry prospěšné, aktivita opozičních skupin neustávala. Z jejich strany byl neustále vyvíjen tlak na mezinárodní společenství, aby pomohlo situaci vyřešit. Poté co v roce 1966 Mezinárodní soudní dvůr odmítl jihoafrickou okupaci Jihozápadní Afriky prohlásit za ilegální a Jihoafrická republika nereagovala na odebrání mandátu nad Jihozápadní Afrikou ze strany OSN, došlo k vyostření situace. V reakci na jihoafrické odmítání autority a pravidel OSN v roce 1968 OSN přejmenovala Jihozápadní Afriku na Namibii (Wallace 2011: 268).

3.6 Válka za nezávislost

Opozice proti jihoafrické vládě v Jihozápadní Africe byla značně roztržštěná a to boj za nezávislost komplikovalo. Úspěšně svou pozici posilovala SWAPO, jež od 60. let začala v zahraničí vycvičovat bojovníky a později založila své militantní křídlo – Lidovou osvobozenou armádu Namibie (PLAN) (Klíma 2009: 76–80). Tyto jednotky začaly v roce 1966 ozbrojený boj proti jihoafrické okupaci (BBC 2014a).

Válka za nezávislost Namibie byla dlouhou érou neustálých dohadů, střetů, stávek, bombových útoků, potlačování a zatýkání opozice, formování a zanikání nových politických stran a také konfliktem, do něhož bylo zapojeno mnoho zemí. Situace v jižní Africe se pro OSN stala horkým bodem programu a znamenala dlouhodobé úsilí konflikt vyřešit (Klíma 2009: 77–95).

V červnu roku 1971 Mezinárodní soudní dvůr změnil své stanovisko a označil jihoafrickou okupaci za nelegální a požadoval její stažení se z území Namibie (Wallace 2011: 274). V prosinci 1973 pak Rada bezpečnosti OSN přerušila jednání s vládou JAR a Valné shromáždění uznalo SWAPO za jediného právoplatného reprezentanta namibijského lidu. Byl jmenován Komisař pro Namibii a Rada OSN pro Namibii prohlásila Namibii za nezávislou. To ale nic nezměnilo na jednání Jihoafrické unie, která si nároky na Namibii dělala dál a nezávislost se zdála být v nedohlednu (Wallace 2011: 278).

V roce 1974 se konala Turnhallská konference za přítomnosti představitelů Jihoafrické republiky, ale bez účasti SWAPO. Z této konference vzešel třístupňový plán na cestu k nezávislosti garantovaný Jihoafrickou republikou, který obsahoval dosazení prozatímní vlády na dva roky, vypracování ústavy počítající s multirasovou ústřední vládou, reformovaným etnickým uspořádáním a vyhlášení nezávislosti na konci roku 1978. Rada OSN pro Namibii tento plán však zamítla (Klíma 2009: 86).

Situace se nelepšila a tato válka se pomalu stávala velkým břemenem i pro samotnou Jihoafrickou republiku. V roce 1977 zahájila jednání se Západní kontaktní skupinou složenou z USA, Kanady, Francie, Velké Británie a Západního Německa. Zde se kontaktní skupina snažila prosadit Rezoluci 435, která měla vyřešit namibijskou otázku a přinést nezávislost za podpory OSN (Wallace 2011: 290).

Vyřešení situace však dosáhla až jednání v roce 1988, která vedla k podepsání Ženevského protokolu, jímž se Jihoafrická republika zavázala ke stažení svých i kubánských vojsk z Angoly a který navrhl časový plán pro zavedení Rezoluce 435. Přechod k nezávislosti pak začal 1. února 1989 příjezdem personálu OSN v rámci mise UNTAG (United Nations Transition Assistance Group), který v listopadu dohlížel na demokratičnost voleb, v nichž s 57,3 % zvítězilo SWAPO. Na druhém místě skončila Demokratická Turnhallská aliance

(DTA) s 28 % a další strany se neprosadily (Wallace 2011: 305–306). V únoru následujícího roku byl prezidentem budoucí republiky zvolen vůdce SWAPO, Sam Nujoma, a 21. března 1990 Namibie oficiálně vyhlásila nezávislost (Klíma 2009: 95).

3.6.1 Caprivioho pruh ve válce za nezávislost Namibie

Caprivioho pruh hrál ve válce za namibijskou nezávislost důležitou roli. Stal se oblíbeným útočištěm pro namibijský odboj i pro jihoafrické jednotky a od 70. let také pro různé černošské organizace bojující v občanské válce proti bělošskému režimu v Rhodésii (Klíma 2009: 82).

SWAPO mělo své základny v Zambii a později také v Angole. Odtud jednotky PLAN pronikaly do Caprivioho pruhu a prováděly útoky. V říjnu roku 1971 umístily tyto jednotky na území Caprivioho pruhu nášlapné miny, jež zabily dva strážníky. To donutilo jihoafrickou vládu k rozhodnutí chopit se obrany zdejších hranic. Do oblasti Caprivioho pruhu nasadila jednotky a začala zde budovat své vojenské základny Omega a Mpacha pro zahájení leteckých útoku na PLAN. Z řad zdejších obyvatel také začala nabírat a vycvičovat nové vojáky (Bruchmann 2000: 71–74).

Caprivioho pruh byl v tomto období velmi izolovanou oblastí. Jihoafrická vláda nechala uzavřít hranice do sousedních zemí, aby byla východní část Caprivioho pruhu odtržena od zbytku světa, a hlídala informace o tom, co se dělo uvnitř. Navenek se snažila prezentovat Caprivioho pruh jako klidnou oblast s mírumilovným obyvatelstvem nezajímavým do teroristické agendy. Mapy znázorňující Caprivioho pruh byly nepřístupné a neukazovaly ani strategicky významná místa jako jihoafrické vojenské základny. Veřejnosti uvnitř Namibie byly běžně prezentovány filmy znázorňující jihoafrické obranné jednotky jako hrdiny bránící svobodný svět (Zeller 2000: 46–47).

Tento vývoj zpomalil rozvojové snahy v rámci Capriviho pruhu díky finančně náročným operacím a měl velmi negativní vliv na zdejší životní prostředí. Vojenské akce a výstavba základen výrazně poničila zdejší přírodu a vyhubila některé živočišné druhy. Kromě toho se v tomto období rozšířil ilegální lov a pašování slonoviny a s rohy nosorožců (Burchmann 2000: 75). Postupně se konflikt přesouval více na západ a z východní části Capriviho pruhu se opět stávalo klidné místo (Zeller 2000: 47).

3.7 Vývoj po získání nezávislosti

Získáním nezávislosti ještě násilí definitivně neskončilo, situace se však začala vyvíjet značně pozitivním směrem. Hlavním cílem nové republiky se stala národní *rekonciliace* neboli smíření všech rasových a etnických skupin a překonání ekonomické nerovnosti občanů (Klíma 2009: 96).

Během dvou desetiletí po nezávislosti se z Namibie stala relativně stabilní a prosperující země s pravidelnými volbami (Wallace 2011: 309). SWAPO se stále drží u moci a roku 2005 prezidenta Nujomu vystřídal dosud úřadující, Hifikepunye Pohamba (BBC 2014b). Další prezidentské volby i volby do Národního shromáždění se budou konat v roce 2014 (National Democratic Institute 2014).

Od roku 1990 byla Namibie, ať už přímo či nepřímo, zapojena v několika afrických konfliktech – během angolské občanské války poskytla angolské vládě území Capriviho pruhu jako vojenskou základnu a v roce 1998 vyslala své jednotky do DR Kongo (Wallace 2011: 210). Největší hrozbu bezpečnosti však představují Caprivijští separatisté, jimž se budeme věnovat ve třetí části této práce.

4 SEPARATISMUS

Fakt, že hranice většiny afrických států neodpovídají rozložení etnických skupin, často vede ke konfliktům a snahám o secesi, jako v případě Namibie a Capriviho pruhu. Navzdory tomu, že namibijská vláda od dob nezávislosti vynakládá velké úsilí do budování národa a společné identity, vývoj posledních desetiletí uvnitř Capriviho pruhu je důkazem toho, že se jí to ne zcela daří a že kmenová společenství a tradiční autority zde stále hrají důležitou roli (Taylor 2008: 334).

Přestože oficiální počátek separatistických tendencí na tomto území bychom nejspíše datovali do roku 1961, tedy roku vzniku CANU, kořeny těchto snah o odtržení pravděpodobně mají svůj původ v hlubší historii tohoto území. My se v této části práce budeme snažit analyzovat formování a vývoj nacionalistického citění „Caprivijců“ a jejich separatistických tendencí v rámci Namibie, abychom dokázali lépe definovat, co v čem jsou tyto problémy zakotveny.

4.1 Etnické skupiny a jejich vztahy

Etnické složení Capriviho pruhu se liší vůči složení zbytku Namibie. Samo o sobě je však i v rámci samotného Capriviho pruhu velmi diferenciované. Část Capriviho pruhu ležící západně od řeky Kwand, dříve nazývaná Západní Caprivi, je dnes součástí regionu Kavango. Toto území je tou nejužší částí Capriviho pruhu, dříve prohlášenou za přírodní rezervaci a později militarizovanou angolskými jednotkami. V současné době je tato oblast obývaná hlavně Khoiky a na západě Mbukušy, kteří ji využívají k lovu a sběru ovoce (Fisch 1999b: 5–6). Vztahy mezi těmito dvěma skupinami byly vždy lehce napjaté, a to především kvůli nárokům na půdu a přírodní zdroje. Několikrát se také příslušníci Mbukušů snažili podmanit si Khoikhoie, avšak marně (Taylor 2008: 316).

Mluvíme-li o separatismu v této oblasti, jedná se především o východní část Capriviho pruhu, Region Zambezi, ležící na východ od řeky Kwando a dříve známý jako Východní Caprivi. Jsou to právě obyvatelé této části území, kteří jsou považováni za „Caprivijce“ (Fisch 1999b: 6–7). Vyskytuje se zde hned několik etnických skupin. Na východě a v hlavním městě Katima Mulilo jsou to Subijové, v severní části Totelové, západní část pokrývá od severu k jihu skupina Fwe, jihozápad skupina Jeji a kolem řeky Kwando se vyskytují Mbukušové a částečně také Khoikhoiové (Fisch 1999b: 24–25).

Všechna etnika východní části Capriviho pruhu kromě Khoikhoiů mají společné historické vazby k zambijskému území Barotsko (dříve Barotské království), jež bylo stejně jako tyto etnické skupiny ovládané lozijskými králi. Patří tedy do jazykové skupiny Lozi, přestože mají i své vlastní subjazyky. Těmto skupinám svou autoritou dlouhou dobu dominovala skupina Fwe a byla jimi automaticky vnímána a respektována jako nadřazená (Guijarro 2013: 341–342). Jediní, kdo s jejich dominancí však měli problém, byli Subijové. Ti jsou po několik desítek let s etnikem Fwe v konfliktu. Obě tyto skupiny se totiž považují za původní obyvatelé Capriviho pruhu a dělají si nároky na celé jeho území (Fosse 1997: 439).

Ústava z roku 1971 udělila oběma skupinám rovný status a právo na vlastní samosprávu. Vůdci těchto dvou etnik se měli u moci střídát každých pět let, subijský vůdce Moraliswani však po prvním funkčním období odmítl předat úřad do rukou Mamiliho, vůdce Fwe. Konflikt vedl k vyšetřování nejvyššího soudu, který potvrdil rovnost obou kmenů, jež však příslušníci Subijů opět neuznali. Ve válce za nezávislost Namibie pak napětí mezi těmito etnickými skupinami přerostlo v boj o moc mezi dvěma politickými stranami – SWAPO, jež bylo podporováno Subiji, a DTA s podporou Fwe (Fisch 1999b: 27–29).

V květnu roku 1993 se do Katima Mulilo vydala vládní delegace, aby konflikt vyřešila. Po třech dnech vydala Katimskou deklaraci o národním smíření

(*Katima Declaration of National Reconciliation*), jež byla oběma kmenovými autoritami podepsána. Tento dokument deklaroval rovnost obou etnik, jejichž kmenoví zástupci se měli vzájemně respektovat. Respektována měla být i tradiční kmenová teritoria a hranice a v rámci celého Caprivioho pruhu byl zajištěn volný pohyb osob. Centrální vláda získala exkluzivní právo jmenovat vládní úředníky a umisťovat je kamkoliv do oblasti Caprivioho pruhu, bez ohledu na jejich etnický původ. Poslední bod zavazoval obě strany k řešení sporů v souladu s tradicemi a mírovými prostředky. Nadšení z této deklarace nicméně nevydrželo dlouho. Když v červenci stejného roku Fwe uspořádali jednání na území Subijů, byli touto skupinou zadrženi a konflikt vyřešila až intervence policejních jednotek (Fisch 1999b: 29–30).

Mezitím již delší dobu eskalovat také konflikt mezi Fwe a skupinou Jeji, která dříve s nadvládou Fwe neměla problém. V 80. letech si skupina Jeji začala stěžovat na diskriminaci ze strany Fwe a na začátku 90. let se prohlásila za autonomní kmen. Tento akt se setkal s nesouhlasem Fwe i Subijů. Prezident Nujoma se snažil konflikt vyřešit tak, že kmenovým vůdcům domluvil, aby jejich kmeny dodržovaly výše zmíněnou Katimskou deklaraci. Později se však tajně setkal se zástupci Jeji a poté schválil Zákon o tradičních autoritách (*Traditional Authority Act*), který opravňoval všechna tradiční společenství mít vlastní tradiční autority. To byl spouštěč hlubokého odporu příslušníků Fwe a Subijů, kteří obvinili prezidenta Nujomu z porušení ústavy a začali šířit výhrůžky. Někteří považují právě tyto kmenové konflikty za původ caprivijského separatismu (Fisch 1999b: 32–38).

4.2 Vývoj politické moci tradičních vůdců

Tradiční kmenoví vůdci hráli podstatnou roli ve formování koloniální Afriky. Koloniální intervence evropských mocností do původních lokálních a

regionálních vládních struktur má důsledky pro charakter afrických státních autorit dodnes a současné vlády by měly brát na vědomí pokračující relevanci tradičních vůdců. Minulost je však důkazem toho, že vliv těchto lokálních autorit může být v některých případech snadno zneužit pro prosazování zájmů vládních autorit na národní úrovni a to může mít za následek i etnické konflikty či snahy o separaci (Zeller 2010: 8).

Kapitánem Streitwolfem zavedená administrativní struktura z roku 1909 existovala v rámci východní části Caprivioho pruhu až do roku 1972. Streitwolf si byl vědom toho, že veřejný pořádek může fungovat, pouze pokud bude založen na tradičních strukturách. V rámci této oblasti existovaly dvě administrativní jednotky – jedna byla spravována příslušníky Subijů a druhá příslušníky Fwe. Streitwolf přesvědčil místní, aby se oddělili od Barotska a místo lozijských krutovládců, kteří po nich až do té doby požadovali daně, si zvolili vlastní vůdce a zástupce. Ti si mohli o svých vnitřních záležitostech rozhodovat sami. Součástí koloniální politiky Němců dokonce byla snaha nezaplést se do vnitřních problémů místních kmenů (Fisch 1999b: 22–24).

Během jihoafrické nadvlády pak oblast Caprivioho pruhu získala větší míru autonomie v porovnání se zbytkem Namibie (Guijarro 2013: 341). Se zavedením systému bantustanů byl v roce 1972 inaugurován bantustan Východní Caprivi. Byla zformována vláda, ústava a pravidla pro občany. V zákonodárném sboru zasedali vůdci Subijů i Fwe a jejich vliv a pravomoci byly v některých oblastech značné. Na rozdíl od německé nadvlády však Jihoafričané měli zájem na tom, udržet bližší a přátelštější vztahy mezi Caprivioho pruhem a jejich centrální vládou (Flint 2003: 419; Zeller 2010: 12).

To však nebránilo růstu nevraživosti vůči jihoafrickému rasistickému režimu, která začala spojovat dříve neintegrované či zneprátelené celky (Fosse 1997: 438). Zatímco v namibijské válce za nezávislost využívala jihoafrická vláda příslušníky některých kmenů z oblasti Caprivioho pruhu, především

Khoikhoie ze západní části, pro potřeby svých jihoafrických obranných jednotek, příslušníci Subijů a Fwe z Východního Caprivi spojili své síly se SWAPO (Flint 2003: 420; Guijarro 2013: 342).

Klíčové pro budoucí vývoj se však stalo vytvoření CANU, první politické skupiny bojující za osvobození Capriviho pruhu, a především její sloučení se SWAPO a následné neshody, jež vedly k vyloučení jejího prezidenta, Mishake Muyongy, který následně vytvořil Sjednocenou demokratickou stranu (UDP), z níž později většina členů přešla do DTA, hlavní opoziční strany vůči SWAPO. Muyongo, jenž byl prominentním členem etnika Fwe, se snažil oživit lozijskou kulturu v Capriviho pruhu a získával na svou stranu příslušníky nejen skupiny Fwe (Fisch 1999b: 16–22). Zde se historické pouto mezi Capriviho pruhem a zbytkem Namibie, které bylo založeno na boji proti společnému nepříteli, začalo vytrácet (Guijarro 2013: 343).

Po získání nezávislosti a vítězství SWAPO v prvních volbách se tyto události začaly výrazně odrážet v politice SWAPO vůči jednotlivým etnikům. Přestože s nástupem SWAPO měla následovat politika rekonciliace a snaha o vybudování společné identity všech namibijských etnických skupin, podpora této strany směrem k jednotlivým skupinám se začala odvíjet od toho, koho dané skupiny podporovaly během boje za nezávislost, a namísto míru a politické rovnosti přišly konflikty a potlačování opozice (Taylor 2008: 317–318).

Kromě znevýhodňování skupiny Fwe se objevily také s neshody se skupinou Khoikhoiů. Ty SWAPO obviňuje ze spolupráce s SADF a následně také DTA, hnutím UNITA i s namibijskými secesionisty. Khoikhoiové, jež vedou dlouholeté spory o půdu s etnikem Mbukušu, doplácují na svou minulost, kdy SWAPO v těchto sporech často rozhoduje ve prospěch svých příznivců, Mbukušů (Taylor 2008: 323–324).

4.3 Politické strany a hnutí bojující za osvobození Capriviho pruhu

První, kdo veřejně začal prosazovat Capriviho pruh jakožto samostatnou jednotku, byla CANU, regionální proti-jihoafrická strana založená v roce 1963. Toto uskupení požadovalo národní nezávislost. Prezidentem strany se stal Bredan Kanhongola Simbwaye a viceprezidentem Mishake Muyongo. V roce 1964 se strana spojila se SWAPO. Obě strany měly však rozdílné názory na to, jak bude strana fungovat po sloučení. CANU si představovala alianci dvou vzájemně se respektujících stran, ale ve výsledku bylo stranou SWAPO úplně pohlceno. Tyto neshody vedly k problémům a později v roce 1980 byl Muyongo, v té době viceprezident strany, vyloučen za obnovení CANU jakožto odštěpené skupiny. Po nezávislosti Muyongo přišel s tím, že mu byla vůdcem SWAPO, Nujomou, se získáním nezávislosti přislíben zvláštní status pro Capriviho pruh, ten to však popřel (Katjavivi 1990: 105).

Jakožto nástupce CANU a jako opozice vůči SWAPO, Mishake Muyonga v roce 1985 založil Sjednocenou demokratickou stranu (UDP). Chvíli po vzniku vstoupila UDP do koalice s vedoucí opoziční stranou DTA, kde Muyongo brzy nahradil prezidenta strany Riruaka. V roce 1998 však byla strana z aliance vyloučena za otevřenou podporu secese Capriviho pruhu (Bruchmann 2000: 85). V roce 2006 tuto stranu vláda tvořená příslušníky SWAPO prohlásila za ilegální kvůli tomu, že strana nebyla řádně zaregistrovaná a hlavně také proto, že součástí její ideologií je secese Capriviho pruhu, která znamená porušení namibijské ústavy (Guijarro 2013: 344).

Největším Muyongovým úspěchem na cestě k secesi se stalo Hnutí za osvobození Capriviho pruhu (CLM) a jeho ozbrojené křídlo Armáda za osvobození Capriviho pruhu (CLA). Za podpory angolských rebelů z UNITA i dalších sousedních zemí provedlo toto hnutí v roce 1999 útok na důležité záchytné body centra hlavního města, Katima Mulilo. Přestože tento útok nebyl moc úspěšný, upozornil na problémy uvnitř Namibie, které vláda ignoruje, a stal

se začátkem vlny dalších, i když tichých kampaní a protestů (Guijarro 2013: 352; Shelby 1999).

4.4 Útok caprivijských separatistů a politická situace po nezávislosti

Caprivioho pruh byl dlouho vnímán za problémovou oblast pro namibijský centralizovaný stát a jeho authority. Od dob nezávislosti zde byl souvisle vyjadřován odpor vůči vládnoucí straně SWAPO a už první volby v roce 1989 byly známkou většinové podpory opoziční strany DTA. Srpnový útok roku 1999 tedy nemohl být ničím nečekaným (Melber 2009: 465).

V noci na 2. srpna více než stovka rebelů zaútočila na vládní budovy ve městě Katima Mulilo, na místní rádiovou stanici a na blízkou vojenskou základnu na letišti Mpacha. Během útoku zemřelo kolem 20 lidí, mezi nimi pět policistů, tři vojáci a několik civilistů. Namibijská vláda už nějakou dobu tušila, že se něco chystá, a byla varována rozvědkou před možnou revolucí. I tak tento srpnový útok však vládu i obranné jednotky překvapil. Přesto policie společně s armádou dokázala tyto špatně ozbrojené a málo trénované vzbouřence během 24 hodin zpacifikovat. Po následující tři týdny byl vyhlášen stav pohotovosti a zákaz vycházení a obranné jednotky začaly zatýkat podezřelé. Ukázalo se, že za útok zodpovídá CLA (Guijarro 2013: 338).

Výcvikový tábor CLA byl namibijskými jednotkami objeven již v říjnu roku 1998, po čemž následovaly snahy o vystopování a zadržení osob podezíraných z plánování secese. Ve strachu z represí a násilí uteklo do sousední Botswany kolem 2 500 osob. Někteří byli repatriováni zpět a některým byl poskytnut azyl jako politickým uprchlíkům v Botswaně i jinde. Vedoucí představitelé CLM – Mamili, vůdce Fwe a jedna z nejvlivnějších tradičních autorit v rámci Caprivioho pruhu, a Mishake Muyongo – obdrželi oficiální status uprchlíků v Dánsku (Melber 2009: 466).

Případ útoku caprivijských separatistů je nejdelším soudním případem v historii Namibie. Po srpnové události zatýkání podezřelých pokračovalo ještě následující tři roky, během nichž bylo zadrženo více než 150 osob. Z nich celkem 22 ve vězení zemřelo a 42 mužům byla v únoru roku 2013 po 13 letech strávených za mřížemi prokázána nevina. Dalších kolem 100 osob na svůj soud teprve čeká (Namibian Sun 2013b). Proti vládě už bylo vzneseno a uspořádáno několik protestů, které ji obviňovaly z porušování ústavy. V té je zakotveno, že soudní řízení by mělo probíhat v rozumném časovém odstupu od události a v případě, že toto není možné splnit, obvinění by měli být propuštěni. Stížnosti jsou také podávány na vězeňské podmínky a neschopnost vlády, poskytnout obviněným potřebnou zdravotní péči a za porušování lidských práv. K těmto stížnostem se přidala i mezinárodní lidskoprávní organizace Amnesty International (Melber 2009: 468).

Přestože je Namibie považována za demokratickou a jednu z nejstabilnějších zemí afrického kontinentu a podle průzkumů je na čelních příčkách, co se týče dodržování lidských práv je jedinou členskou zemí Jihoafrického rozvojového společenství (SADC), jež má politické vězně. Velký počet lidí je vězněn bez spáchání jakéhokoliv trestního činu jen na základě politického přesvědčení, etnicity či členství v nějaké organizaci. Tito lidé jsou často obviňováni z vlastizrady. Někteří vězni čekají až několik let na verdikt (Amnesty International 2013; Melber 2009: 465).

Namibijská vláda neudělala mnoho pro to, aby v očích caprivijských separatistů obnovila svou legitimitu. Nicméně strana SWAPO i nadále zůstává dominující národní stranou. V posledních volbách v roce 2009 ztratila mnohý počet hlasů, avšak stejně tak i opoziční DTA. Problém však tkví v čím dál vyšší neúčasti voličů, přičemž se předpokládá, že právě obyvatelé s nejmenším uznáním pro současnou namibijskou vládu, jsou těmi nejméně aktivními (Guijarro 2013: 351).

5 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo analyzovat specifickou roli Capriviho pruhu v rámci Namibie, jeho strategické postavení, historický vývoj a separatistické tendence. Zjistili jsme, že význam tohoto území tkví především v jeho strategické poloze na rozhraní téměř čtyř států a v okolí čtyř řek. Nicméně potenciál tohoto území nebyl po většinu doby jeho existence využit, a to zejména kvůli jeho špatné dostupnosti a vzdálenosti od vládních center. Tento fakt vždy také komplikoval správu Capriviho pruhu, jenž si ve své historii prošel nadvládou Velké Británie, Německé říše a také Jihoafrické unie/republiky.

Komplikovaná historie nadvlád autorit jiných celků, na jejímž konci se Namibie, a v rámci ní i Capriviho pruh, dočkala nezávislosti jako jeden z posledních afrických států, se však s tímto územím nese dodnes a zanechala zde některé překážky, jež se současné vládě stále nedaří překonat.

Jedním ze současných problémů, jenž má své kořeny v této složité historii, jsou separatistické tendence caprivijského obyvatelstva. Snažíme-li se odhalit podstatu tohoto problému se separatismem, můžeme bezesporu říci, že německý kolonialismus má na secesionistických snahách Caprivijců významný podíl. V rámci teze vyřčené v úvodu této práce jsme se chtěli pokusit potvrdit či vyvrátit tvrzení, že německá koloniální minulost Capriviho pruhu je jádrem separatismu v této oblasti.

Tuto tezi bych si dovolila potvrdit, ale s jistými výhradami. Německý kolonialismus je z velké části odpovědný za tyto problémy. Osobně však nevidím hlavní problém v odtržení části etnických skupin při vzniku tohoto teritoria, jež by se mohlo zdát jako klíčové, ale především v následném vývoji. Capriviho pruh byl po celou dobu německé správy marginalizovaným územím a německým kolonizátorům se to nepodařilo změnit. Plánované využití řeky Zambezi nemohlo proběhnout, tudíž tento pruh území ztratil na své hodnotě a vybudovat k němu

přístupovou cestu se zdálo být moc nákladné. Kapitán Streitwolf se pak nějakou dobu snažil udržovat danou oblast v klidu a ponechával místním velkou míru autonomie. To však přispělo k tomu, že tito lidé neměli téměř žádnou vazbu na zbytek kolonie a necítili se součástí Německé jihozápadní Afriky. To, co se tedy v tu dobu mohlo jevit jako ohleduplné a velkorysé jednání ze strany Německa, však neslo za následek jen další izolovanost zdejšího obyvatelstva.

Vývoj Capriviho pruhu mělo šanci ještě zvrátit evropské společenství na Versailleské konferenci po První světové válce. To však tuto nesmyslnou teritoriální změnu ponechalo. Marginalizace území přetrvávala i během jihoafrické nadvlády, která s sebou přinesla chaotické přemísťování administrativy podle vlastních potřeb, jež si sympatie místních nemohlo získat. Následovné zavedení bantustanů, i přes míru jejich autonomie, způsobilo především další izolaci. Ani nová namibijská vláda pak nedala Caprivijcům moc prostoru a namísto slibované rekonciliace přinesla neshody mezi etnickými skupinami.

Osobně tedy vidím původ dnešního separatismu v dlouholeté izolaci a marginalizaci území Capriviho a jeho obyvatel, jež díky tomu nabyli pocitu méněcennosti a nevytvořili si žádné užší vazby ke zbytku území dnešní Namibie.

Velká část populace Capriviho pruhu dnes sympatizuje s ideou secese. Někteří podporují nezávislost tohoto území i za cenu použití síly a plně snaží se ospravedlnovat útoky z roku 1999. Secese jim připadá jako rozumné řešení z historických důvodů, kdy Capriviho pruh po většinu času existoval nezávisle na Namibii, i z důvodu praktických, kdy zastávají názor, že by toto území zvládli sami spravovat daleko lépe, než za přítomnosti namibijské vlády, která Capriviho pruh využívá k prosazení vlastních zájmů. Někteří ze stejných důvodů uznávají secesi, avšak chtějí k ní dojít diplomatickou cestou. Další část obyvatelstva je pak spokojena se svým namibijským občanstvím a Namibii vnímá jako etnicky neutrální zastřešující národnost, jež má schopnost shromažďovat a uznávat různé

odlišné prvky, ať už etnické, náboženské či jiné. Tato část obyvatel vnímá Namibii jako klíč k dobře vedené společnosti (Guijarro 2013: 347–348).

Jak se bude caprivijská situace dále vyvíjet záleží také na tom, jak se bude vyvíjet namibijská demokracie a do jaké míry bude schopna poskytnout svým občanům morální i materiální podporu. Otázkám o secesi určitě není konec a separatistické hnutí možná získá daleko větší podporu, pokud Capriviho pruhu nebude věnována větší pozornost (Guijarro 2013: 352–352). Osobně nedávám caprivijské nezávislosti příliš velkou šanci, vzhledem ke slabé opozici vůči vládnoucí straně SWAPO a především vzhledem k aktuální roli Capriviho pruhu, kdy je součástí regionálně velmi významné dopravní a obchodní trasy.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

- Amnesty International (2013). *Namibia: Annual Report* (<http://www.amnestyusa.org/research/reports/annual-report-namibia-2013>, 29. 3. 2014).
- BBC (2014a). *Namibia Profile* (<http://www.bbc.com/news/world-africa-13891138>, 25. 3. 2014).
- BBC (2014b). *Profile: Hifikepunye Pohamba* (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/4007747.stm>, 27. 3. 2014).
- Caprivi Freedom (2005). *Caprivi Zipfel: The Controversial Strip* (<http://www.caprivifreedom.com/history.i?cmd=view&hid=23>, 5. 3. 2014).
- Digital Atlas of Namibia (2014). *Land Allocations – Odendaal Proposals* (http://www.uni-koeln.de/sfb389/e/e1/download/atlas_namibia/e1_download_land_history_e.htm#1964, 24. 4. 2014).
- Dreyer, Ronald (1984). Dispute over Walvis Bay – Origins and Implications for Namibian Independence. *African Affairs*, Vol. 83, No. 333, pp. 497–510.
- FAO (2002). *Information on fisheries management in the republic of Namibia* (<http://www.fao.org/fi/oldsite/FCP/en/nam/body.htm>, 23. 4. 2014).
- Fisch, Maria (1999a). *The Caprivi Strip during the German Colonial Period 1890 to 1914* (Out of Africa Publishers: Windhoek).
- Fisch, Maria (1999b). *The Secessionist Movement in Caprivi: A Historical perspective* (Namibia Scientific Society: Windhoek).
- Flint, Lawrence S. (2003). State-building in central southern Africa: Citizenship and subjectivity in Barotseland and Caprivi. *International Journal of African Historical Studies*, Vol. 36, No. 2, pp. 393–428.

- Fosse, Leif John (1997). *Negotiating the Nation: Ethnicity, Nationalism and Nation-Building in Independent Namibia* (New Jersey: Blackwell Publishing).
- Gondwana (2008). Namibia Fact Sheet (<http://www.gondwana-dmcs.net/en/destinations/in-africa/namibia/country-facts/>, 23. 4. 2014).
- Ghosh, Palash R. (2012). Namibia: Germany's Forgotten Genocide. *International Business Times* (<http://www.ibtimes.com/namibia-germanys-forgotten-genocide-214267>, 17. 4. 2014).
- Guijarro, Ester M. (2013). An Independent Caprivi: A Madness of the Few, a Partial Collective Yearning or a Realistic Possibility? Citizen Perspectives on Caprivian Secession. *Journal Of Southern African Studies*, Vol. 39, No. 2, pp. 337-352.
- Kalahari Tours (2011). *Namibia National Parks & Game Reserves* (<http://www.kalahari-tours.co.za/Namibia%20Parks.htm>, 23. 4. 2014).
- Katima Mulilo Town Council (2013). *History: Katima Mulilo* (<http://www.kmtc.org.na/history.php>, 5. 3. 2014).
- Katjavivi, Peter H. (1990). *History of Resistance in Namibia* (Trenton: Africa World Press).
- Klíma, Jan (2009): *Namibie* (Praha: Libri).
- Klíma, Jan (2005). *Pod německou vlajkou: Příběh jedné koloniální říše* (Praha: Libri).
- Knopp, Guido (2013). *Sen o světové říši: O koloniálních snech, válkách a dobrodružstvích císařského Německa* (Praha: Ikar).
- Matz, Nele (2005). Civilization and the Mandate System under the League of Nations as Origin of Trusteeship. *Max Planck Yearbook of United Nations Law*, Volume 9, 2005, p. 47–95.

- Melber, Henning (2009). One Namibia, one nation? The Caprivi as contested territory. *Journal of Contemporary African Studies*, Vol. 27, No. 4, pp. 463–481.
- Ministry of Environment and Tourism (2010). *State of Protected Areas in Namibia: A review of progress and challenges* (Windhoek: Ministry of Environment and Tourism).
- Mubita, Charles (2013). From Caprivi to Zambezi – a historic journey through time. *Namibian Sun* (<http://sun.com.na/columns/from-caprivi-zambezi-historic-journey-through-time.56113>, 9. 3. 2014).
- Mulonga, Samson (2003). *Wild food: Use of natural resources for food in eastern Caprivi* (Windhoek: Ministry of Environment and Tourism).
- Nakale, Albertina (2013). Namibia: President Divides Kavango Into Two. *All Africa* (<http://www.namibian.org/travel/namibia/caprivi.htm>, 5. 3. 2014).
- Namibia Statistics Agency (2012). *Namibia 2011: Population and Housing Census Main Report* (Windhoek: Namibia Statistics Agency).
- Namibia Statistics Agency (2013). *Profile of Namibia: Facts, Figures and other Fundamental Information* (Windhoek: Namibia Statistics Agency).
- Namibian Tourism (2014). *Conservation* (<http://www.namibiatourism.com.na/pages/Conservation>, 13. 4. 2014).
- Namibian Sun (2013a). *Walvis Bay i Britain's foot in a German colony* (<http://sun.com.na/content/agri/walvis-bay-i-britain's-foot-in-german-colony>, 18. 4. 2014).
- Namibian Sun (2013b). *Forty free high treason accused freed* (http://www.namibian_sun.com/content/national-news/forty-three-high-treason-accused-freed, 29. 3. 2014).
- National Democratic Insitute (2014). *2014–2015 Elections Calendar* (<https://www.ndi.org/electionscalendar>, 27. 3. 2014).

- Noakes, Jeremy (2011). *Hitler and 'Lebensraum' in the East* (http://www.bbc.co.uk/history/worldwars/wwtwo/hitler_lebensraum_01.shtml, 18. 4. 2014).
- Okupa, Effa (2006). *Carrying the Sun on our Backs: Unfolding German Colonialism in Namibia from Caprivi to Kasikili* (Berlin: Lit Verlag).
- Ports & Ships News (2011). *Developing the Trans Caprivi Corridor* (http://ports.co.za/news/news_2011_04_04_01.php, 5. 3. 2014).
- Rubenstein, James M. (2010). *The Cultural Landscape: An Introduction to Human Geography* (Ohio: Prentice Hall).
- Shelby, Barry (1999). Caprivi Strip Succession (<http://www.worldpress.org/Africa/1528.cfm>, 30. 3. 2014).
- Smith, David (2013). Namibia wipes colonialism off the map. *The Guardian*. 9. 8. 2013 (<http://www.theguardian.com/world/2013/aug/09/namibia-colonialism-renames-caprivi-strip>, 30. 12. 2013).
- Stanley, William R. (2002). Namibia's Unstable Northern Frontier. *Journal of Economic & Social Geography*, Vol. 93, No. 4, pp. 369–382.
- Steinmetz, George (2007). *The Devil's Handwriting: Precoloniality and the German colonial state of Qingdao, Samoa, and Southwest Africa* (Chicago: The University of Chicago).
- Taylor, Julia J. (2008). Post-Apartheid 'Tribalism'? Land, Ethnicity and Discourses on San Subversion in West Caprivi, Namibia. *African Studies*, Vol. 67, No. 3, pp. 315–338.
- Waisová, Šárka a kol. (2007). *Atlas mezinárodních vztahů* (Plzeň: Aleš Čeněk).
- Wallace, Marion (2011). *A History of Namibia From the Beginning to 1990* (New York: Columbia University Press).

Walvis Bay Corridor Group (2014). *Trans-Caprivi Corridor* (<http://www.wbcg.com.na/corridors/trans-caprivi-corridor.html>, 5. 3. 2014).

Zeller, Wolfgang (2000). *Interests and socio-economic development in the Caprivi Region from a historical perspective* (Windhoek: Namibian Economic Policy Research Unit).

Zeller, Wolfgang (2009). Danger and Opportunity in Katima Mulilo: A Namibian Border Boomtown at Transnational Crossroads. *Journal of Southern African Studies*, Vol. 35, No. 1, pp. 133–154.

Zeller, Wolfgang (2010). Neither Arbitrary nor Artificial: Chiefs and the Making of the Namibia-Zambia Borderland. *Journal of Borderlands Studies*, Vol. 25, No. 2, pp. 6–21.

7 SEZNAM ZKRATEK

BSAP	Britská jihoafrická policie (British South Africa Police)
CANU	Africká národní unie Caprivioho pruhu (Caprivi African National Union)
CLA	Armáda za osvobození Caprivioho pruhu (Caprivi Liberation Army)
CLM	Hnutí za osvobození Caprivioho pruhu (Caprivi Liberation Movement)
DTA	Demokratická turnhalská aliance (Democratic Turnhalle Alliance)
OSN	Organizace spojených národů
PLAN	Lidová armáda za osvobození Namibie (People's Liberation Army of Namibia)
SADC	Jihoafrické rozvojové společenství (Southern African Development Community)
SADF	Jihoafrické obranné síly (South African Defence Force)
SN	Společnost národů
SWANU	Národní unie Jihozápadní Afriky (South West Africa National Union)
SWAPO	Lidová organizace jihozápadní Afriky (South West Africa People's Organization)
UDP	Sjednocená demokratická strana (United Democratic Party)
UNITA	Národní svaz za úplnou nezávislost Angoly (National Union for the Total Independence of Angola)
UNTAG	Přechodová asistenční skupina OSN (United Nations Transition Assistance Group)

8 RESUMÉ

This thesis deals with the territory of Caprivi Strip, a Namibian panhandle, which is a specific unit from both political and geographical view. A complicated development of this area together with the distribution of ethnic groups within whole Namibia, have created a space for separatism which is still highly relevant in this region. The aim of this thesis was to analyze the specific role of Caprivi Strip within whole Namibia, its strategic position, historical development and finally the separatist tendencies.

In the first chapter of this thesis I have summed up the general information about Caprivi Strip and I used the theory from the field of political geography to I define the territory, its shape and borders. Moreover, attention was paid to the role and use of this area from the beginning of its existence up to the present. To better understand the value of this panhandle and the roots of separatist sentiment, the knowledge of the historical development is necessary; therefore, the second chapter deals with the history of Caprivi Strip which is closely connected to the German colonialism. I have described the development of this territory from its creation to the era of post-independence of Namibia. The last part of this thesis is then focused on the problems with separatism, its roots and important events connected to it. The distribution of the ethnic groups as well as their relationships is clarified in this chapter; furthermore, the development of the role of traditional authorities in the region of Caprivi Strip is included. In addition, the movements and political parties fighting for independent or more autonomous Caprivi are mentioned in this chapter.

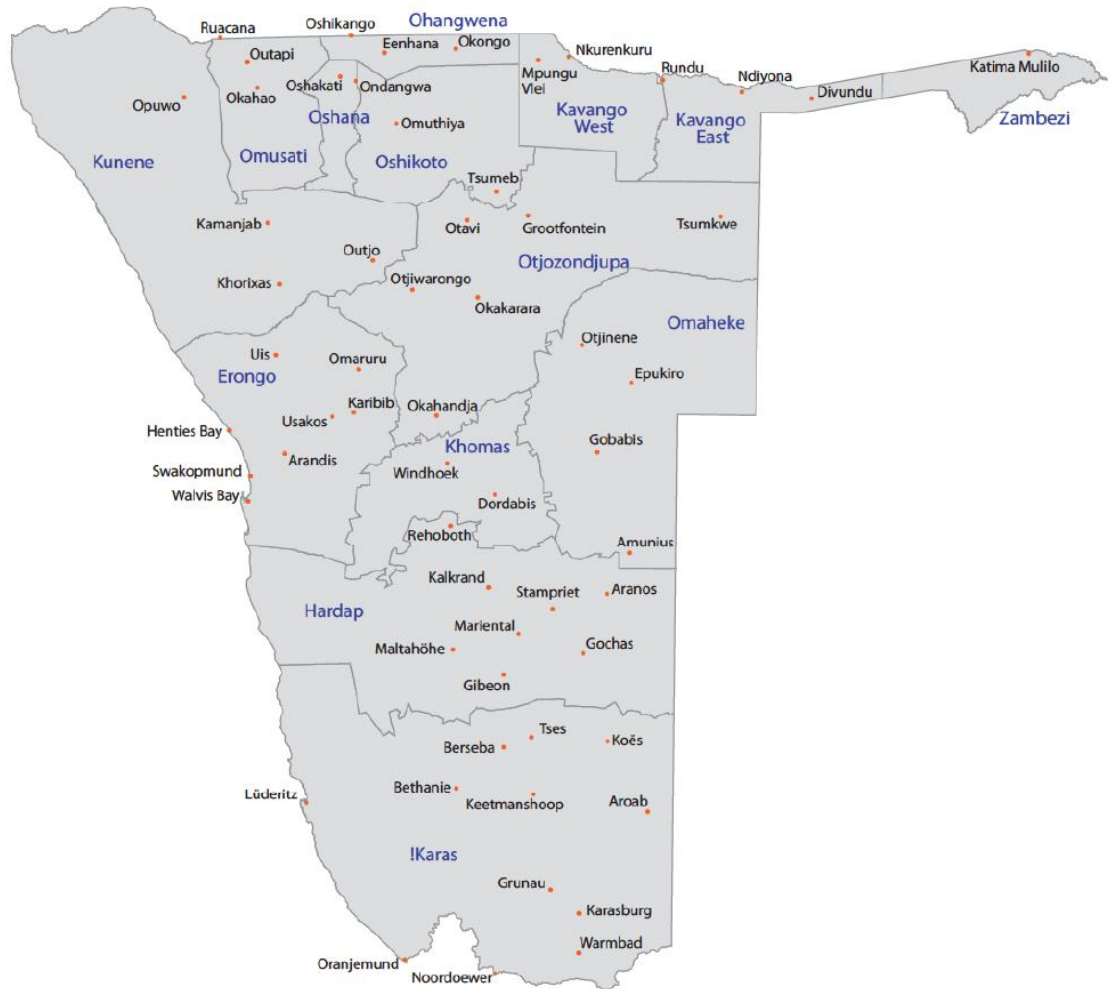
Through this thesis I was trying to confirm or reject a proposition that the separatism in the Caprivi Strip is enrooted in the era of German colonialism within the Southwest Africa. Based on the study of the development of the region and the role of Caprivian traditional authorities, I concluded that the era of German colonialism and the annexation of Caprivi Strip to the German

Southwest Africa had a significant importance for following development and the birth of separatism in Caprivi Strip. However as a main cause of Caprivians' tendencies to gain independence to this region I consider the development that followed the annexation.

9 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Regiony Namibie²

² Namibia Statistics Agency (2013). *Profile of Namibia: Facts, Figures and other Fundamental Information* (Windhoek: Namibia Statistics Agency).

Příloha č. 2: Namibijské národní parky³

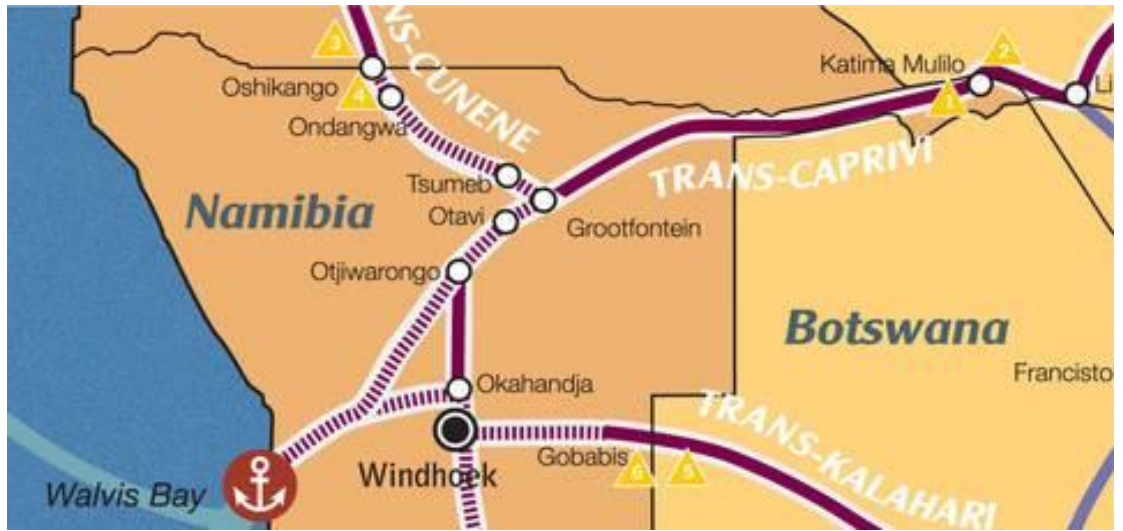
³ Kalahari Tours (2011). *Namibia National Parks & Game Reserves* (<http://www.kalahari-tours.co.za/Namibia%20Parks.htm>, 23. 4. 2014).

Příloha č. 3: Obecná mapa Namibie⁴

⁴ Gondwana (2008). *Namibia Fact Sheet* (<http://www.gondwana-dmcs.net/en/destinations/in-africa/namibia/country-facts/>, 23. 4. 2014).

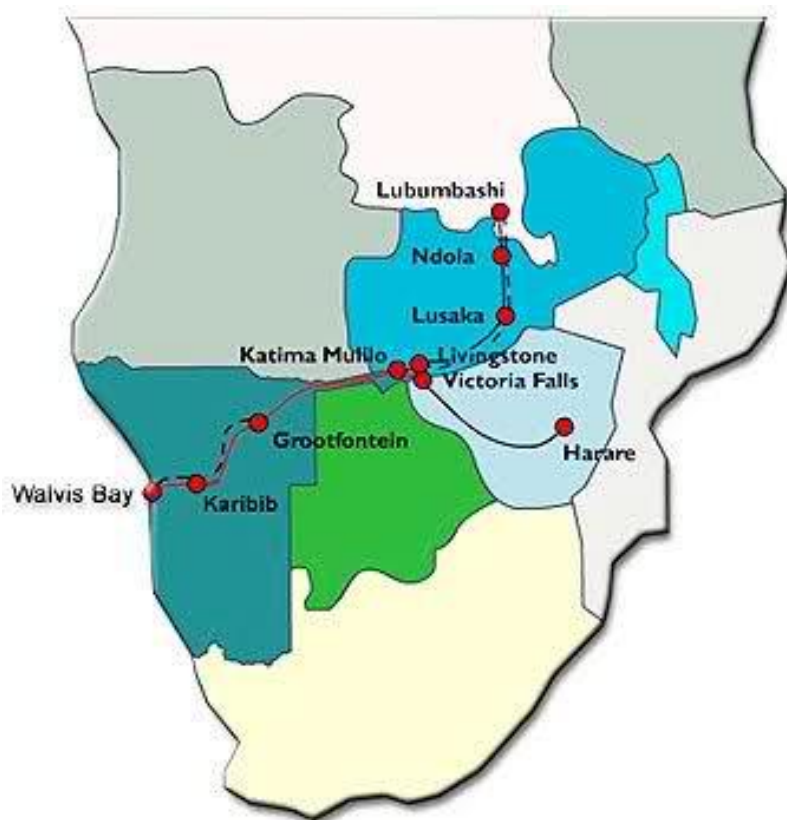

(<http://www.fao.org/fi/oldsite/FCP/en/nam/body.htm>, 23. 4. 2014).

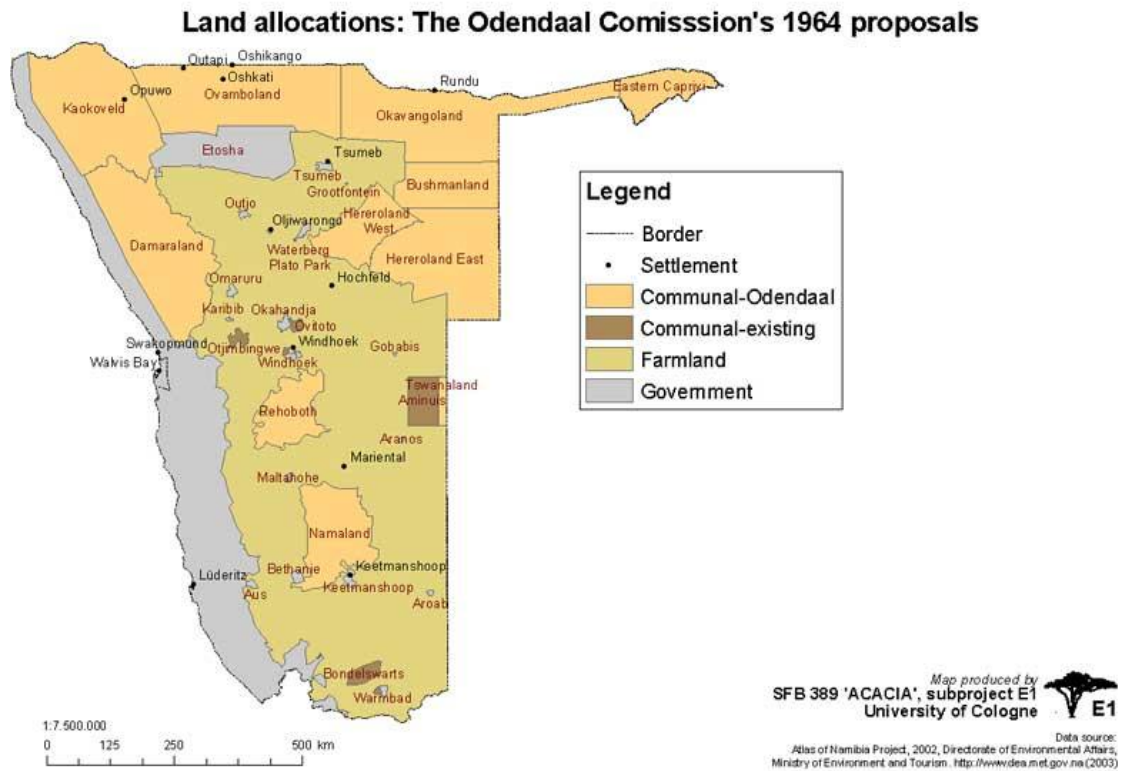
⁶ Walvis Bay Corridor Group (2014). *Trans-Caprivi Corridor* (<http://www.wbcg.com.na/corridors/trans-caprivi-corridor.html>, 5. 3. 2014).

Příloha č. 6: Transcaprijijský koridor 2⁷

⁷ Ports & Ships News (2011). *Developing the Trans Caprivi Corridor* (http://ports.co.za/news/news_2011_04_04_01.php, 5. 3. 2014).

Příloha č. 7: Odendaalský plán⁸

⁸ Digital Atlas of Namibia (2014). *Land Allocations – Odendaal Proposals* (http://www.uni-koeln.de/sfb389/e/e1/download/atlas_namibia/e1_download_land_history_e.htm#1964, 24. 4. 2014).